

I SIMPOSI

COLOM
I LA DESCOBERTA D'AMÈRICA

Catalunya, el context necessari de la gran empresa colombina

Víctor Cucurull Miralles

Barcelona, 15 d'octubre de 2026

Catalunya i l'empresa colombina

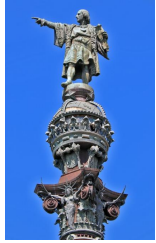

Planisferi de Domingos Teixeira (1573)

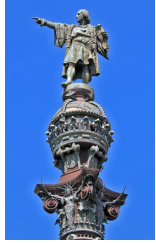

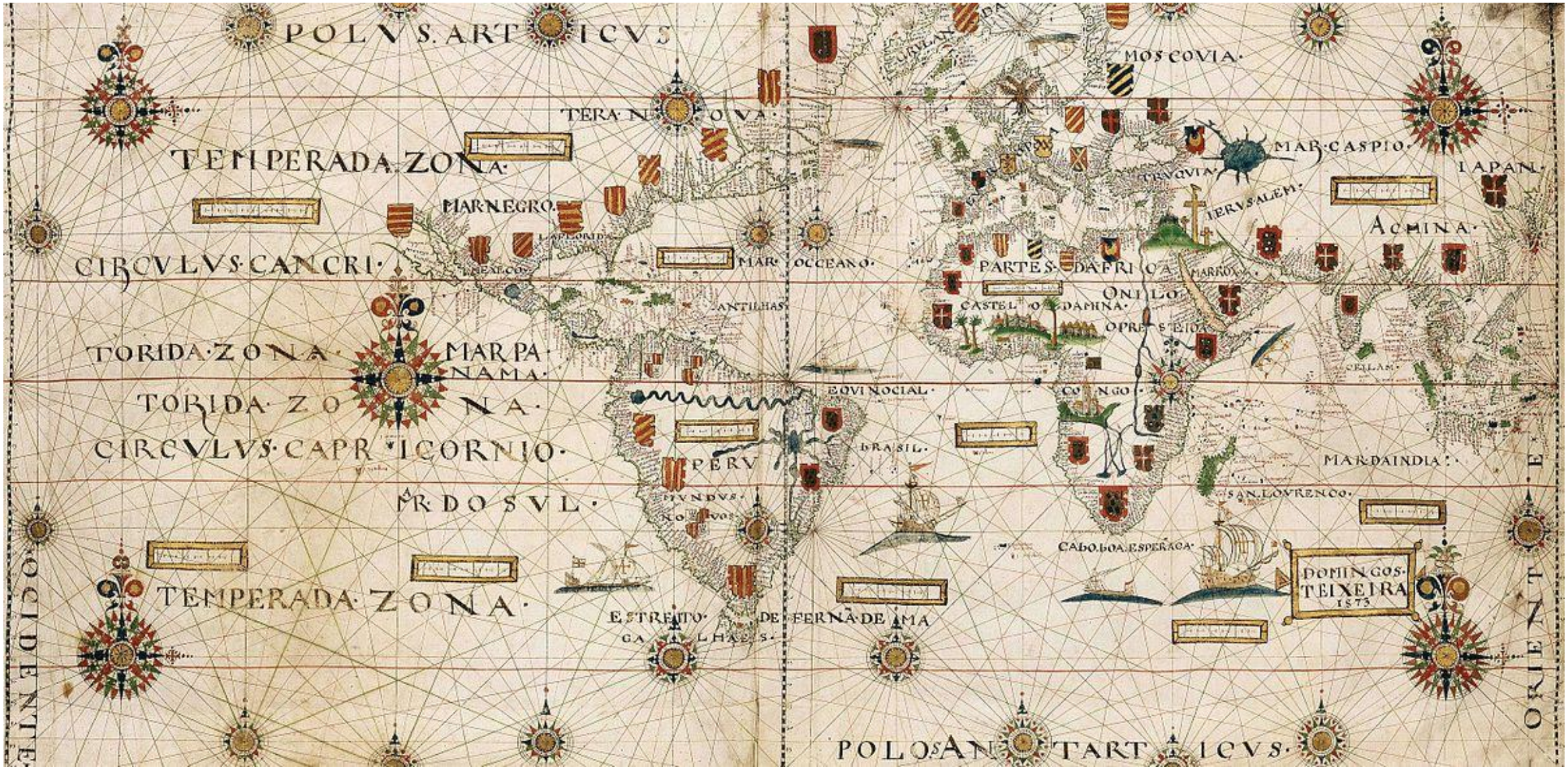

Restes d'insígnies catalanes

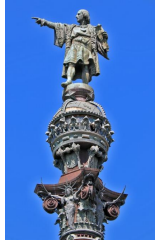

- ***Libro de Armas y Blasones de diversos linajes y retratos***

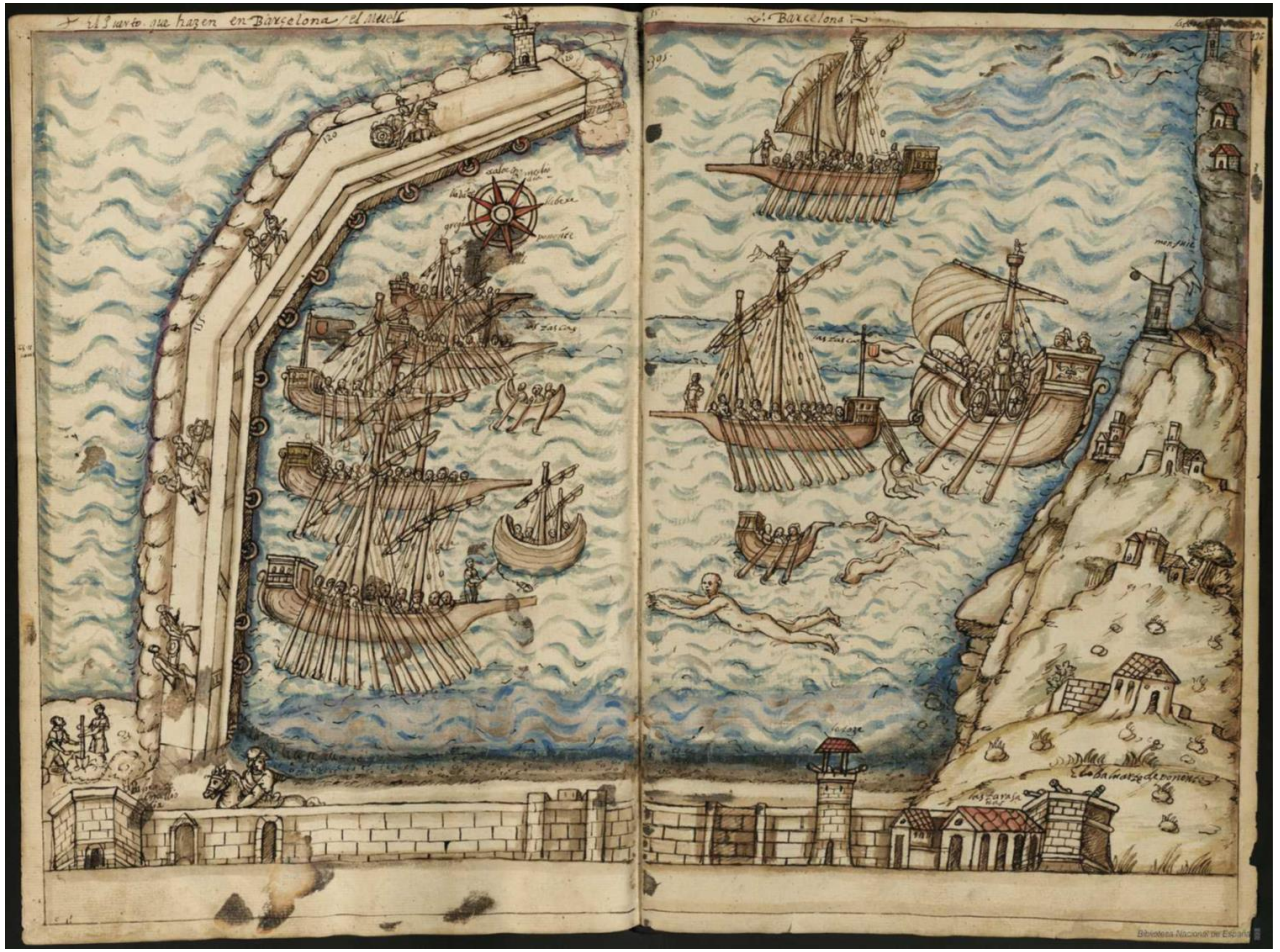

http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000047553

La Monarquia Carolíngia i la Marca Hispànica

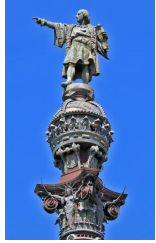

Comtats de Barcelona - Ausona i Girona. Borrell II (947-991). Barcelona. Diner.

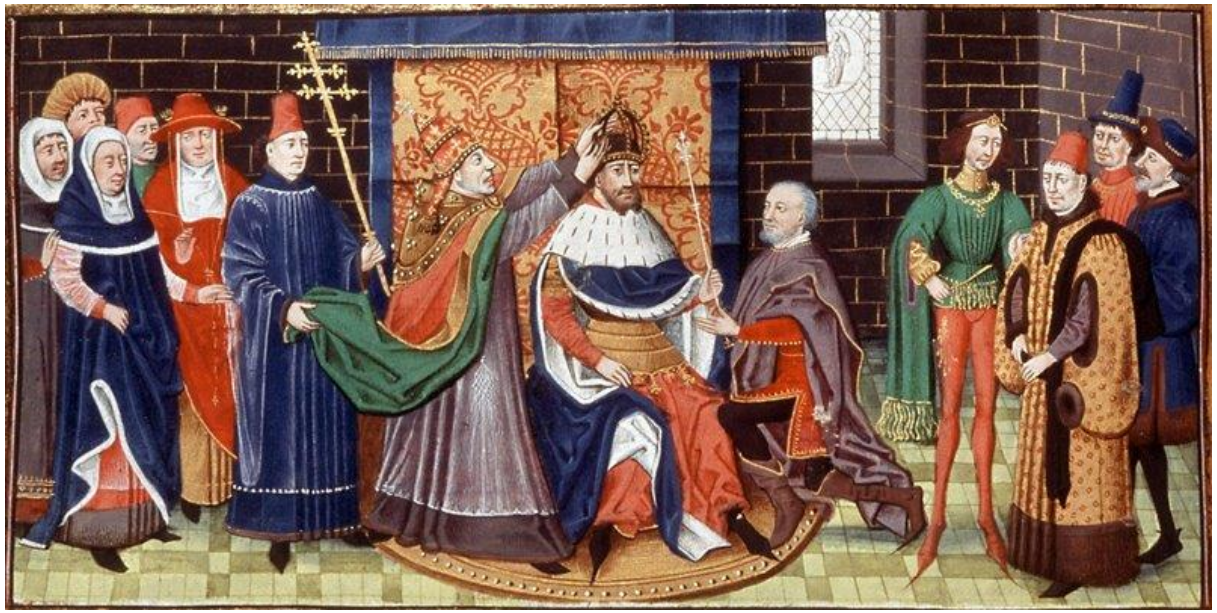

Chroniques des Empereurs, David Aubert l'any 1462, Biblioteca de l'Arsenal de París, Ms 5089-90

KAROLUS MAGNUS, d'Albrecht Dürer, obra que s'exhibeix al museu Germanisches Nationalmuseum de Nuremberg, Alemanya

CATEDRAL D'AQUISGRÀ Foto: Daniel Kalker / Picture-alliance / Dpa /AP, National Geografic

Monestir de Ripoll

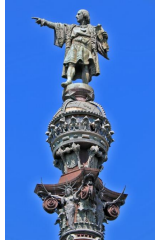

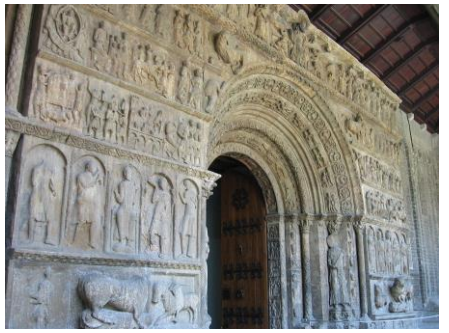

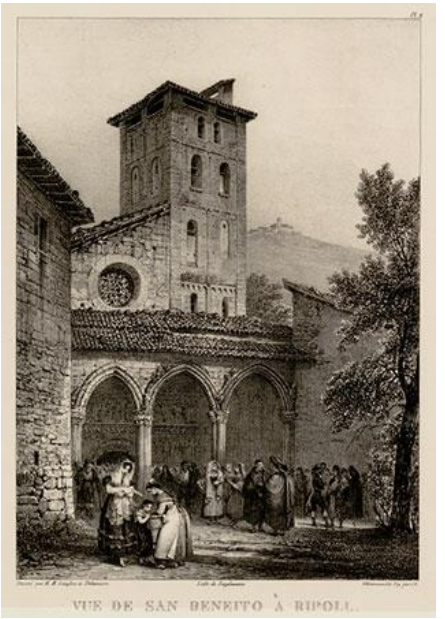

Monestir de RIPOLL fundat per Guifré, el Pilós, c. 879

Codi de Recesvint i testaments

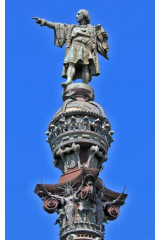

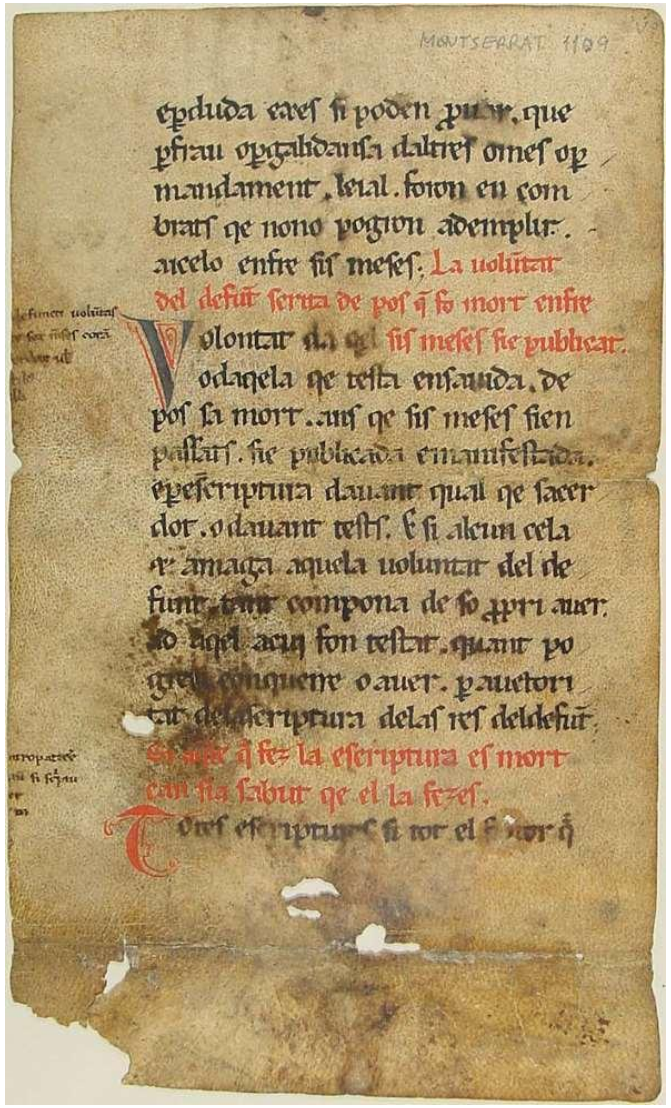

Reproducció digital del manuscrit de la Biblioteca de l'Abadia de Montserrat, Ms. 1109. -- Un full de pergamí ; 250X150 mm.. -- L'escriptura d'una de les cares és molt illegible. A l'altra cara l'epígraf del primer títol que hom hi llegeix fa: *"**La voluntat del defunt scrita de pos qe fo mort entre sis meses sie publicat**. Voluntat da qel o da qela qe testa..."*. -- Prové de la regió d'**Amer** i serví de cobertes d'un quadernet de censos conservat a l'Arxiu de Montserrat . -- Segle XII, final . -- Caplletra blava ornada de vermell; una altra caplletra vermella

El **Codi de Recesvint** (conegut també com a Llibre Jutge, Liber Iudiciorum, Liber Iudicum, Fori Iudicum, Codes Legum, Liber Gothorum i Lex Visigothorum) fou una compilació de lleis feta en temps del rei Recesvint. Es compon de dotze llibres. Es va publicar cap a l'any **654** i derogava les lleis vigents: el **Breviari d'Alaric** per als romans i el **Codi de Leovigild** per als gots.

Borrell II

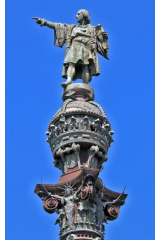

Genealogia del Casal d'Aragó, vers el 1400, al Reial Monestir de Santa Maria de Poblet

Borrell II, net de Guifré I, dit el Pilós, fou un protector de les ciències i la cultura, més diplomàtic que guerrer, partidari de l'entesa amb els musulmans. Invità el famós monjo **Gerbert d'Orlhac**, que uns anys més tard arribaria a papa amb el nom de **Silvestre II** (999-1003), a residir al comtat, perquè ampliés estudis a Ripoll on va coincidir amb el futur **abat Oliba**, l'artífex de **la Pau i Treva.**

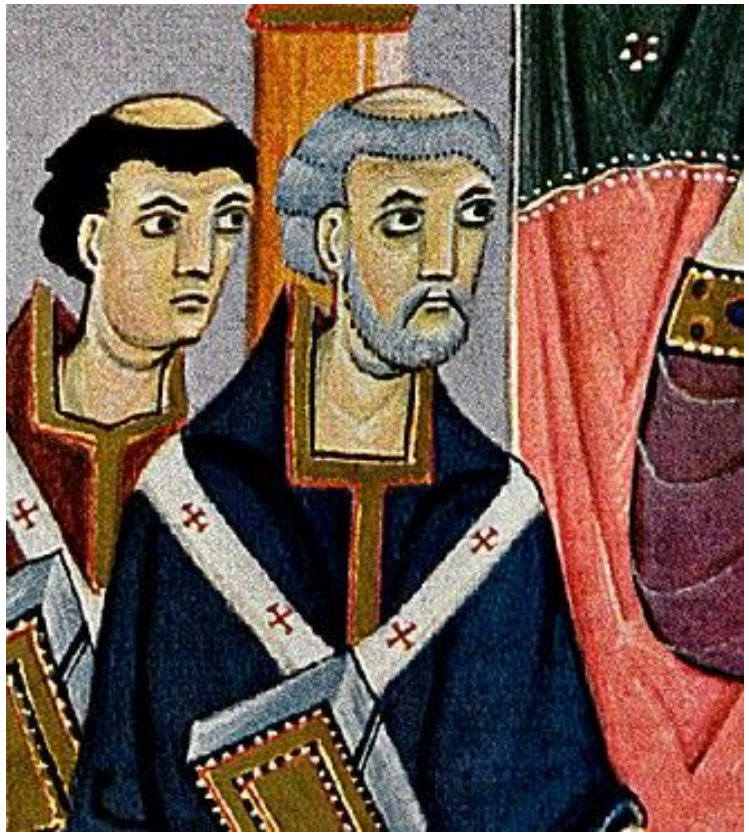

El papa Silvestre II, en la miniatura «L'emperador Otó III en el seu tron», que forma part de l'Evangelari d'Otó III (cap a l'any 1000 dC) es guarda a la Bayerische Staatsbibliothek) a Munic

La Pau i Treva, les Sagreres i les Celleres

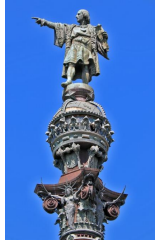

Abat Oliba

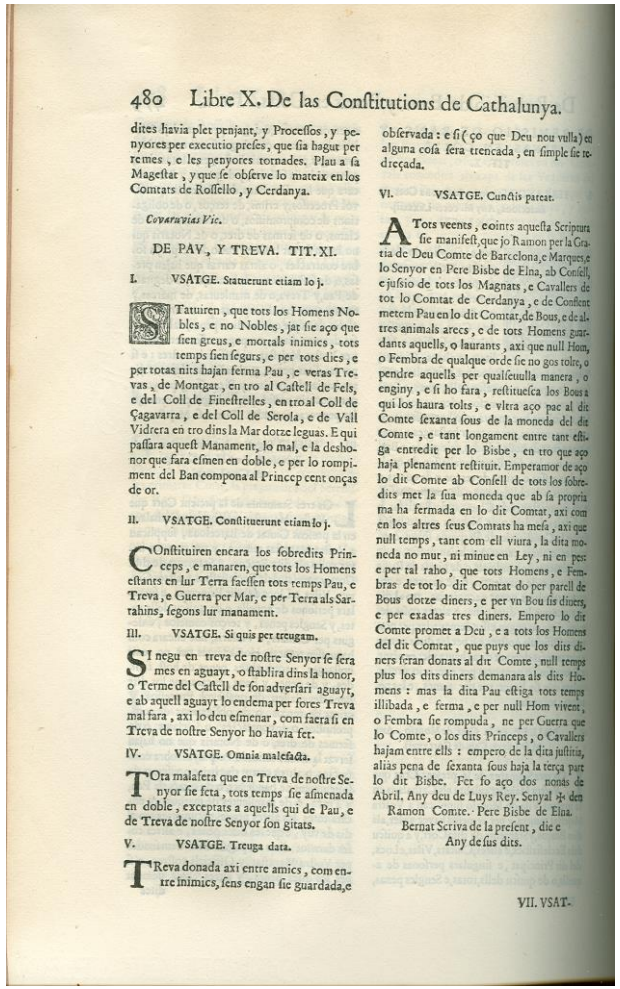

480 Libre X. De las Conſtitutions de Cathalunya.

dites havia plet penjant, y Proceſſos, y penyores per executio preſes, que ſia hagut per remes, e les penyores tornades. Plau a ſa Mageſtat, y que ſe obſerve lo mateix en los Comtats de Roſſello, y Cerdanya.

Covaruvias Vic.

DE PAV, Y TREVA. TIT. XI.

I. VSATGE. Statuerunt etiam lo j.

Statuiren, que tots los Homens Nobles, e no Nobles, jat ſie aço que ſien greus, e mortals inimics, tots temps ſien ſegurs, e per tots dies, e per totas nits hajan ferma Pau, e veras Trevas, de Montgat, en tro al Caſtell de Fels, e del Coll de Fineſtrelles, en tro al Coll de Çagavarra, e del Coll de Serola, e de Vall Vidrera en tro dins la Mar dotze leguas. E qui paſſara aqueſt Manament, lo mal, e la deshonor que fara eſmen en doble, e per lo rompiment del Ban compona al Princep cent onças de or.

II. VSATGE. Conſtituerunt etiam lo j.

Conſtituiren encara los ſobredits Princeps, e manaren, que tots los Homens eſtants en lur Terra faeſſen tots temps Pau, e Treva, e Guerra per Mar, e per Terra als Sarrahins, ſegons lur manament.

III. VSATGE. Si quis per treugam.

Si negu en treva de noſtre Senyor ſe fera mes en aguayt, o ſtablira dins la honor, o Terme del Caſtell de ſon adverſari aguayt, e ab aquell aguayt lo endema per fores Treva mal fara, axi lo deu eſmenar, com faera ſi en Treva de noſtre Senyor ho havia fet.

IV. VSATGE. Omnia malefacta.

Tota malaſeta que en Treva de noſtre Senyor ſie feta, tots temps ſie aſmenada en doble, exceptats a aquells qui de Pau, e de Treva de noſtre Senyor ſon gitats.

V. VSATGE. Treuga data.

Treva donada axi entre amics, com entre inimics, ſens engan ſie guardada, e obſervada: e ſi (ço que Deu nou vulla) en alguna coſa ſera trencada, en ſimple ſie reſtituhida.

VI. VSATGE. Cunctis pateat.

A Tots veents, e oints aqueſta Scriptura ſie manifeſt, que jo Ramon per la Gratia de Deu Comte de Barcelona, e Marques, e lo Senyor en Pere Bisbe de Elna, ab Conſell, e juſsio de tots los Magnats, e Cavallers de tot lo Comtat de Cerdanya, e de Conſent metem Pau en lo dit Comtat, de Bous, e de altres animals arecs, e de tots Homens guardants aquells, o laurants, axi que null Hom, o Fembra de qualque orde ſie no gos tolre, o pendre aquells per qualſeuulla manera, o enginy, e ſi ho fara, reſtituheſca los Bous a qui los haura tolts, e vltra aço pac al dit Comte ſexanta ſous de la moneda del dit Comte, e tant longament entre tant eſtiga entredit per lo Bisbe, en tro que aço haja plenament reſtituit. Emperamor de aço lo dit Comte ab Conſell de tots los ſobredits met la ſua moneda que ab ſa propria ma ha fermada en lo dit Comtat, axi com en los altres ſeus Comtats ha meſa, axi que null temps, tant com ell viura, la dita moneda no mut, ni minue en Ley, ni en pes e per tal raho, que tots Homens, e Fembras de tot lo dit Comtat do per parell de Bous dotze diners, e per vn Bou ſis diners, e per exadas tres diners. Empero lo dit Comte promet a Deu, e a tots los Homens del dit Comtat, que puys que los dits diners ſeran donats al dit Comte, null temps plus los dits diners demanara als dits Homens: mas la dita Pau eſtiga tots temps illibada, e ferma, e per null Hom vivent, o Fembra ſie rompuda, ne per Guerra que lo Comte, o los dits Princeps, o Cavallers hajam entre ells: empero de la dita juſtitia, alias pena de ſexanta ſous haja la terça part lo dit Bisbe. Fet fo aço dos nonas de Abril, Any deu de Luys Rey. Senyal ✠ den Ramon Comte. Pere Bisbe de Elna. Bernat Scriva de la preſent, die e Any de ſus dits.

VII. VSAT-

El rei Alfons I el Cast (1154-1196), presidint una assemblea de pau i treva (Còdex dels Usatges, Arxiu de la Paeria, Lleida).

Recreació didàctica digital realitzada per l'historiador i divulgador Guillem H. Ponsetí.

Usatges i Constitucions (1173)

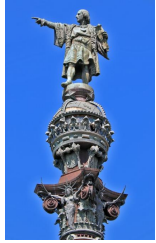

Any 1173:

Primera Compilació dels **USATGES de Barcelona**, base del dret català.

Aquesta imatge pertany al tercer grup de còdexs dels **Usatges i Constitucions** dins el primer terç del segle XIV correspon als més tardans; els que foren copiats i il·luminats en temps d'Alfons III, entre el 1333 i el 1336.

GEC, entrada Els grans llibres d'usatges i constitucions del primer terç del segle XIV.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Usatici_Barchinonae-Usatges_de_Barcelona-AMLL.Ms-1378-co.jpg

Usatges de Barcelona

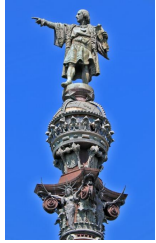

USATGES DE BARCELONA manuscrit copiat i il·luminat durant el segle XIV (aproximadament entre els anys 1320 i 1330) que es custodia a l'Arxiu Reial de Barcelona, avui conegut com a Arxiu de la Corona d'Aragó i el que està a l'Escorial.

Els Usatici Barchinone i els Usalia Cathalonie (Costums de Catalunya) (ACA, ms. de Ripoll, núm. 38, fol. 1)

Usatici Barchinonae
Manuscrit del segle xiii-xiv que representa al comte Ramon Berenguer I de Barcelona
(Biblioteca del Monasterio de San Lorenzao del Escorial, Ms. Z-III-14 f.23v)

Jaume I

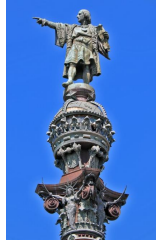

Any 1214:
Jaume I convoca a Corts tots els estaments i classes urbanes.

Immunitas Plebis: contribució catalana a la construcció d'Europa

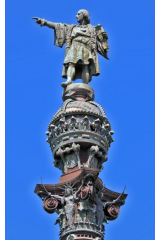

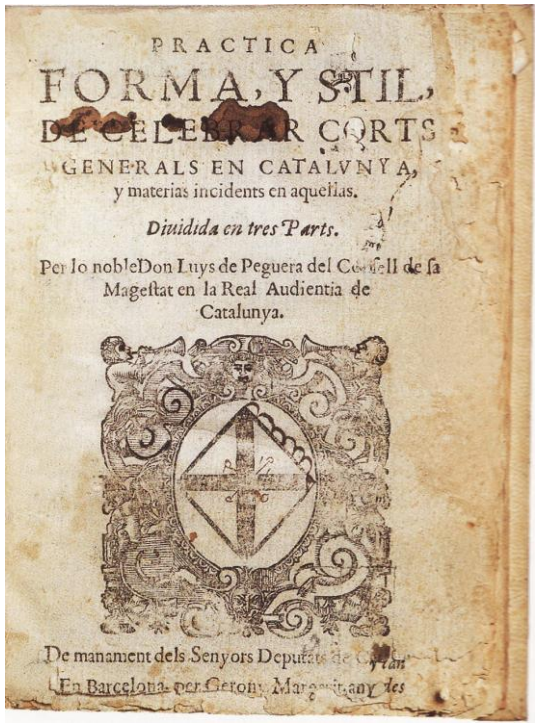

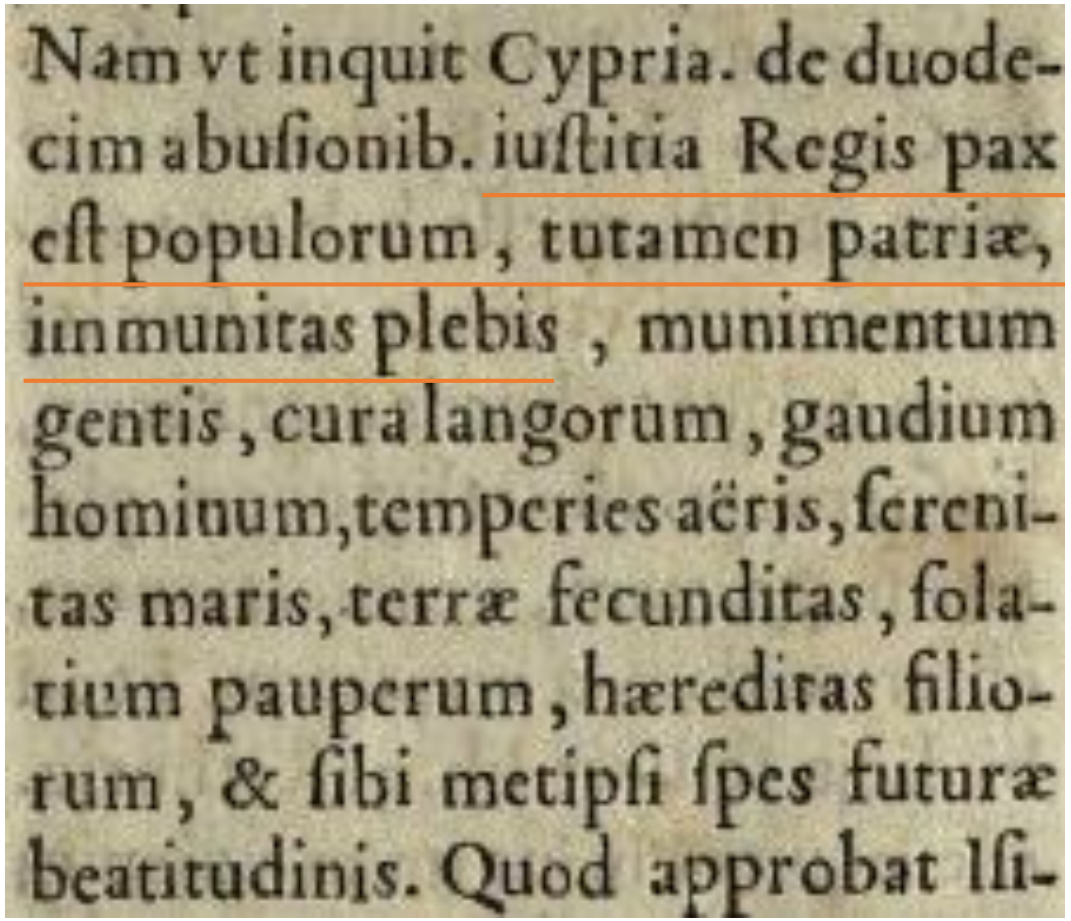
Nam vt inquit Cypria. de duodecim abusionib. iustitia Regis pax est populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, munimentum gentis, cura langorum, gaudium hominum, temperies aëris, serenitas maris, terræ fecunditas, solatium pauperum, hæreditas filiorum, & sibi metipsi spes futuræ beatitudinis. Quod approbat Isi-

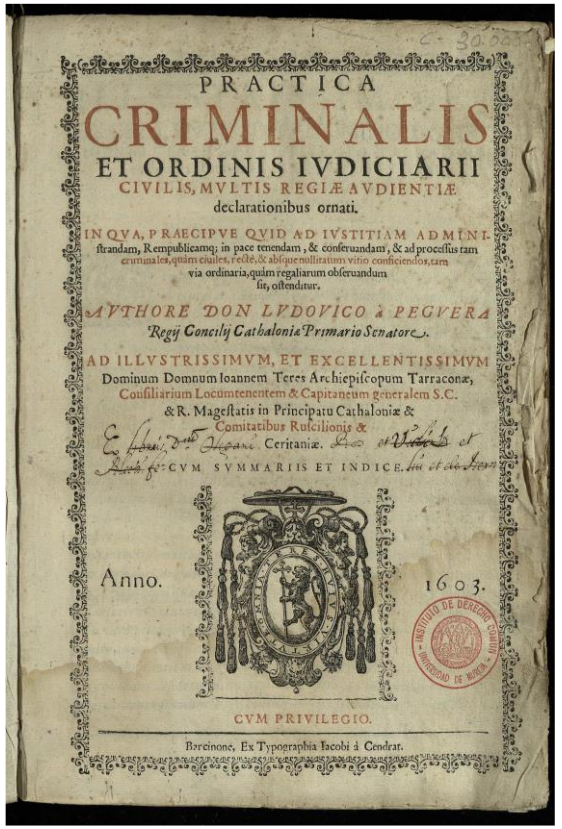

"INMUNITAS PLEBIS" cap 2, punt 7 diu: "la justícia del Rei és la pau dels pobles, la defensa de la pàtria, **la immunitat del poble**, la fortalesa de la gent, la cura dels malalts, l'alegria dels homes, la temprança de l'aire, la serenitat del mar, la fecunditat de la terra, el consol dels pobres, l'herència dels fills, i per a ell mateix, l'esperança del futur."

La Diputació del General

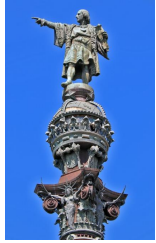

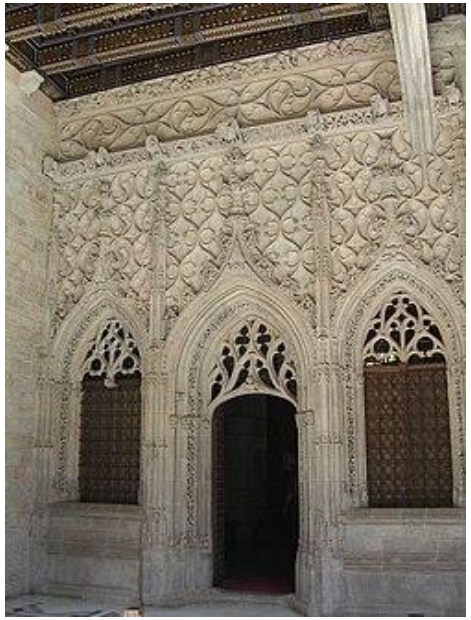

Seu de la DIPUTACIÓ DEL GENERAL, Govern de Catalunya

Plaça del Rei: model català de govern

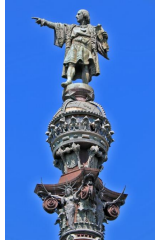

La plaça del Rei amb el PALAU REIAL MAJOR, la CAPELLA DE SANTA ÀGUEDA i el PALAU DEL LLOCTINENT, escenifica molt bé el model català de govern en base als tres braços: **militar, reial i eclesiàstic.**

Ramon Llull (1)

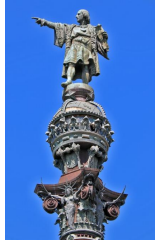

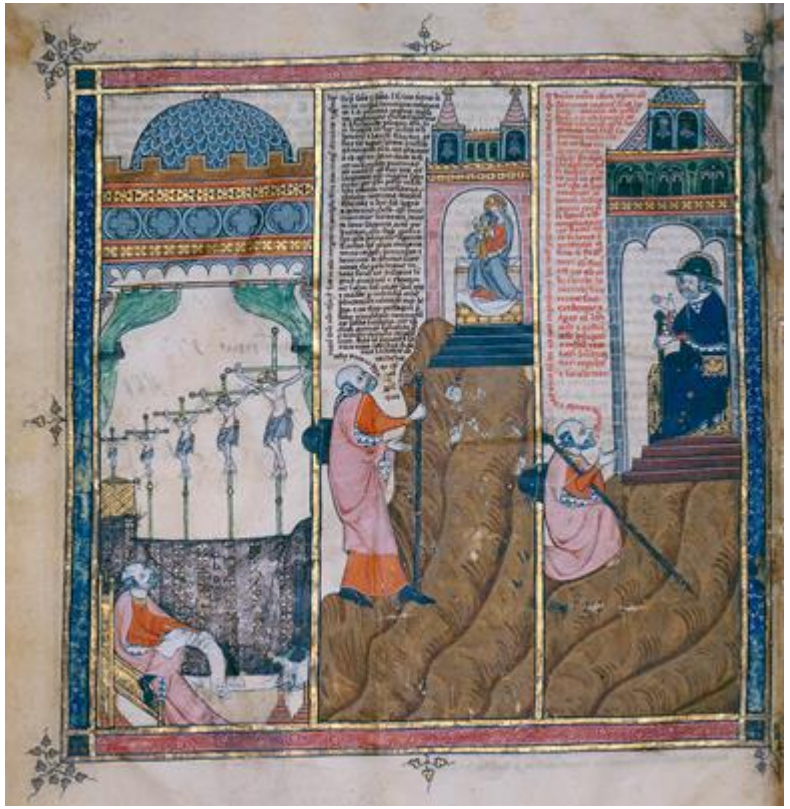

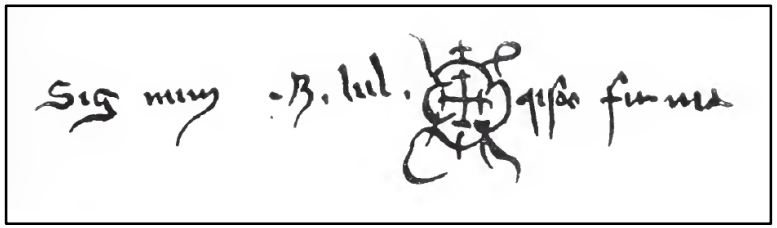

Breviculum de Ramon Llull (conservat a la Badische Landesbibliothek de Karlsruhe, Cod. St. Peter perg. 92, foli 11v.

Ramon Llull (2)

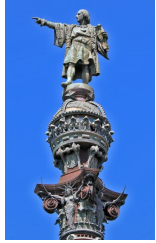

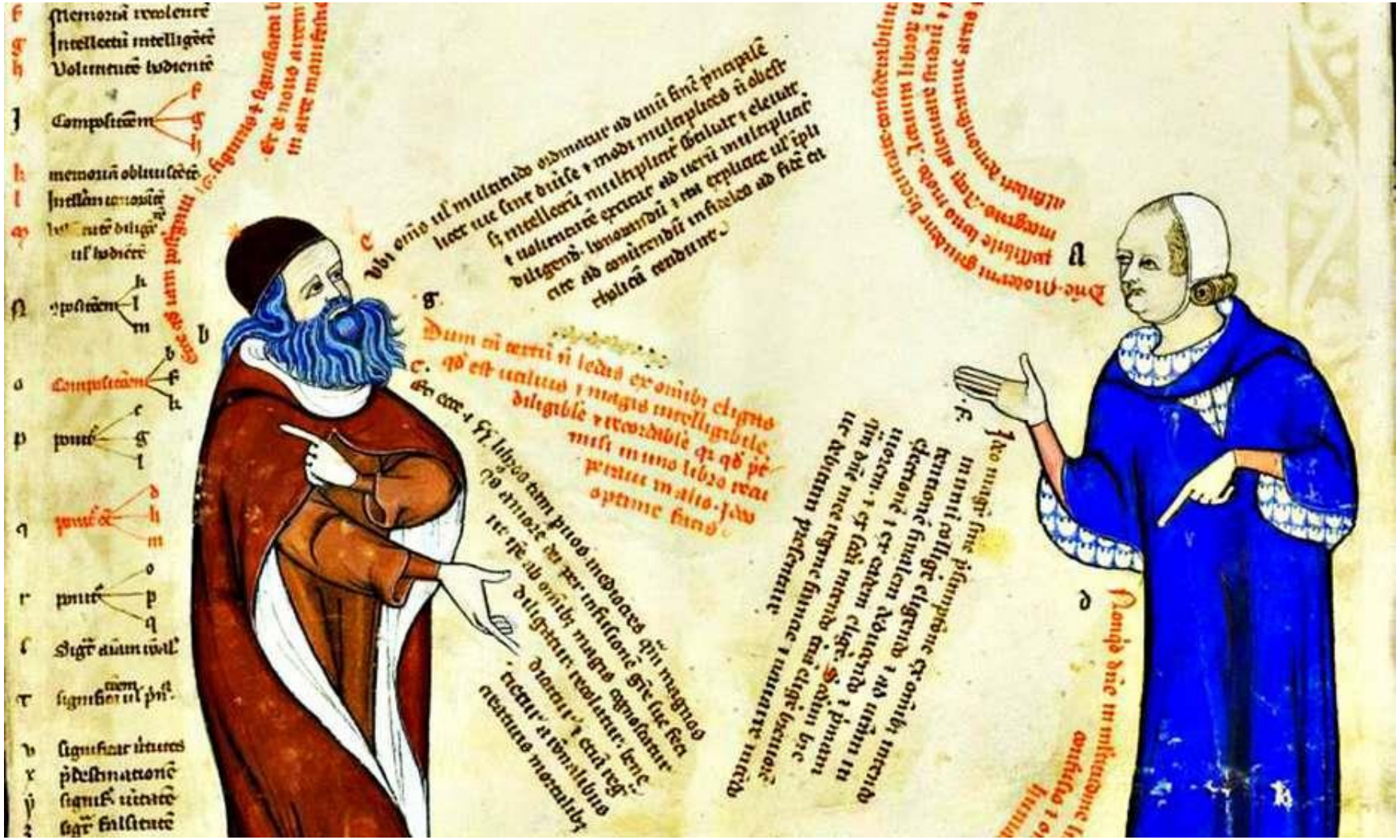

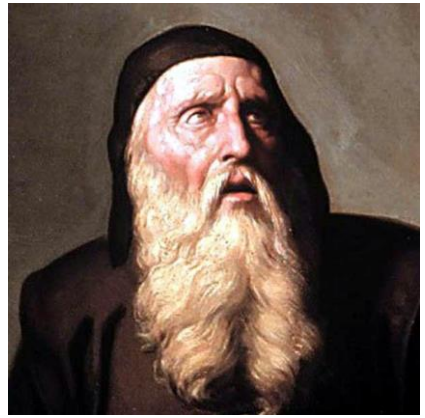

Ramon LLULL (Ciutat de Mallorca, 1232-1316)

Ramon Sibiuda

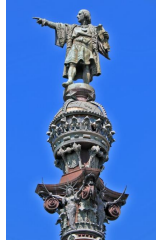

Serie Gioviana. Cristofano dell'Altissimo, Ritratto di Pico della Mirandola, circa 1552-1568.) Galleria degli Uffizi, Firenze

Portrait of Michel de Montaigne by unknown painter in the Musée Condé

Portrait of Blaise Pascal, a copy of the painting of François II Quesnel, which was made for Gérard Edelinck en 1691

Ramon SIBIUDA (ca 1385 - 1432) GEC "autor de *Scientia libri creaturarum seu nature seu liber de homine*, llegida per humanistes, com **Picco della Mirandola**, traduïda per **Montaigne** i estudiada per **Pascal**, el qual hi trobà l'esquema del seu pari (teoria de la probabilitat i l'atzar). La influència de **Sibiuda** fou notable dels s. XV al XVII, com ho demostren l'èxit de les successives edicions i les nombroses traduccions a les principals llengües europees. Construí una moral centrada en l'amor. Filòsof de transició, transmeté les grans línies del pensament medieval en un enquadrament innovador, amb un llenguatge assequible i amb la intenció confessada d'arribar a un públic ampli." Traduït com Ramón Sabunde.

Francesch Eiximenis (1)

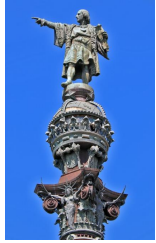

LO CHRESTIÀ D'EIXIMENIS Miniatura. Lo Crestià de Francesc Eiximenus. Mss./1790- Mss. /1794. Mides 42×31. Biblioteca Nacional de España

Portada de l'edició del **Llibre de les Dones**, imprès per Joan Rosenbach a Barcelona l'any 1495

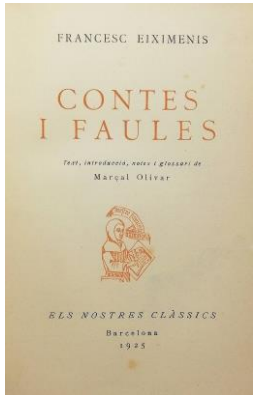

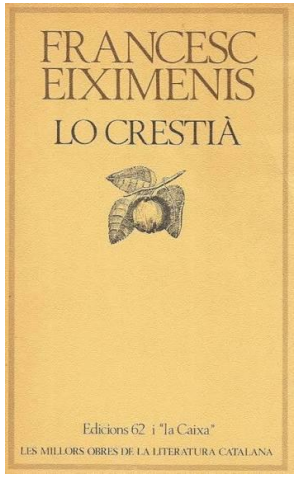

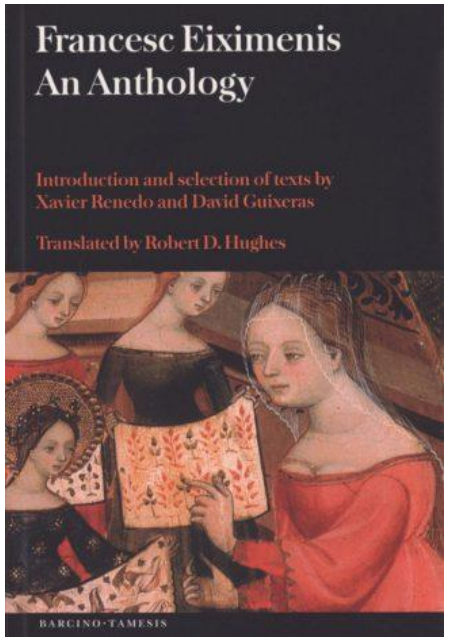

Francesch Eximenis (2)

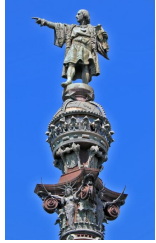

REGIMENT DE LA COSA PÚBLICA

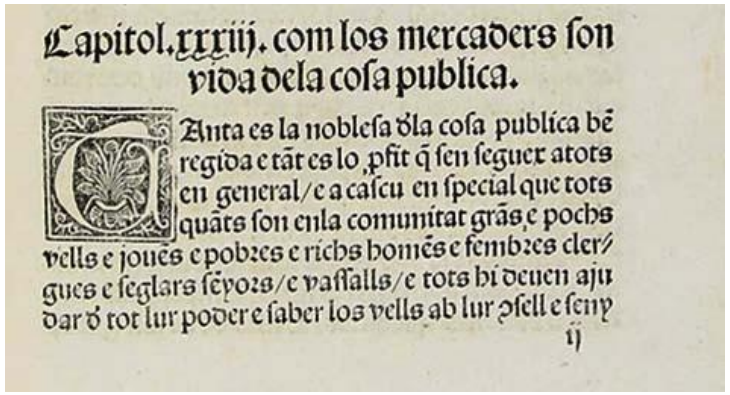

Capitol.xxxiij. com los mercaders son vida dela cosa publica.

Anta es la noblesa dla cosa publica bẽ regida e tãt es lo ꝓfit q̃ sen seguex atots en general/e a cascu en special que tots quãts son enla comunitat grãs e pochs vells e joues e pobres e richs homẽs e fembres clergues e seglars sẽyors/e vassalls/e tots hi deuen ajudar ỏ tot lur poder e saber los vells ab lur ꝓsell e seny

ij

Francesc Eximenis

Àngels e demonis

Edició i comentaris de Sadurní Martí

QUADERNS CREMA

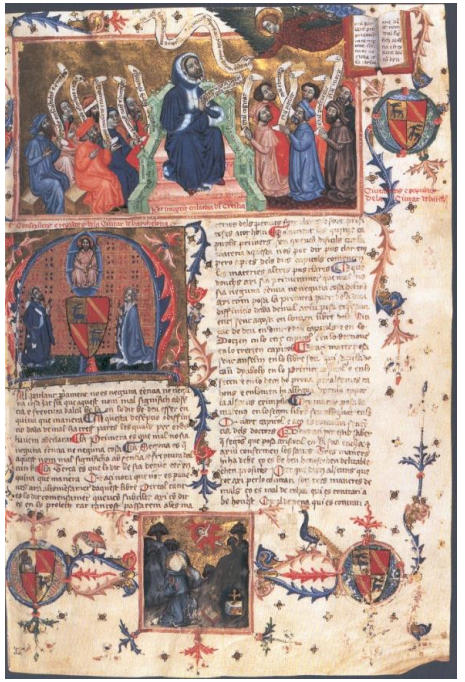

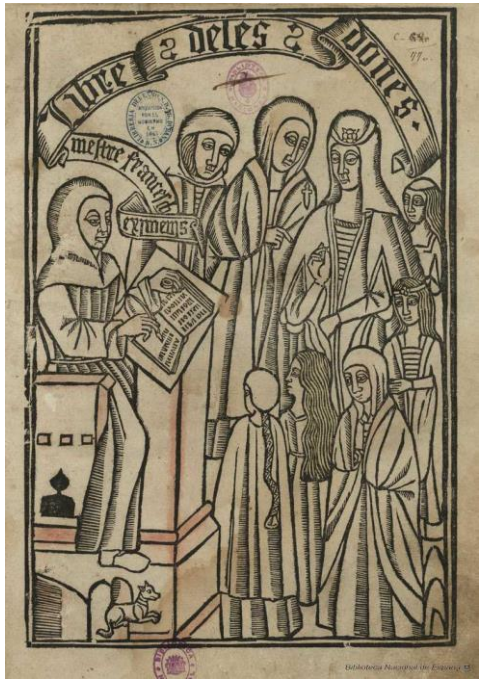

Francesc EIXIMENIS

(Girona 1330 – Perpinyà 1409)

Consell de Cent

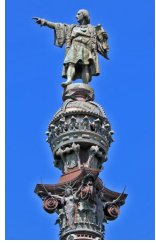

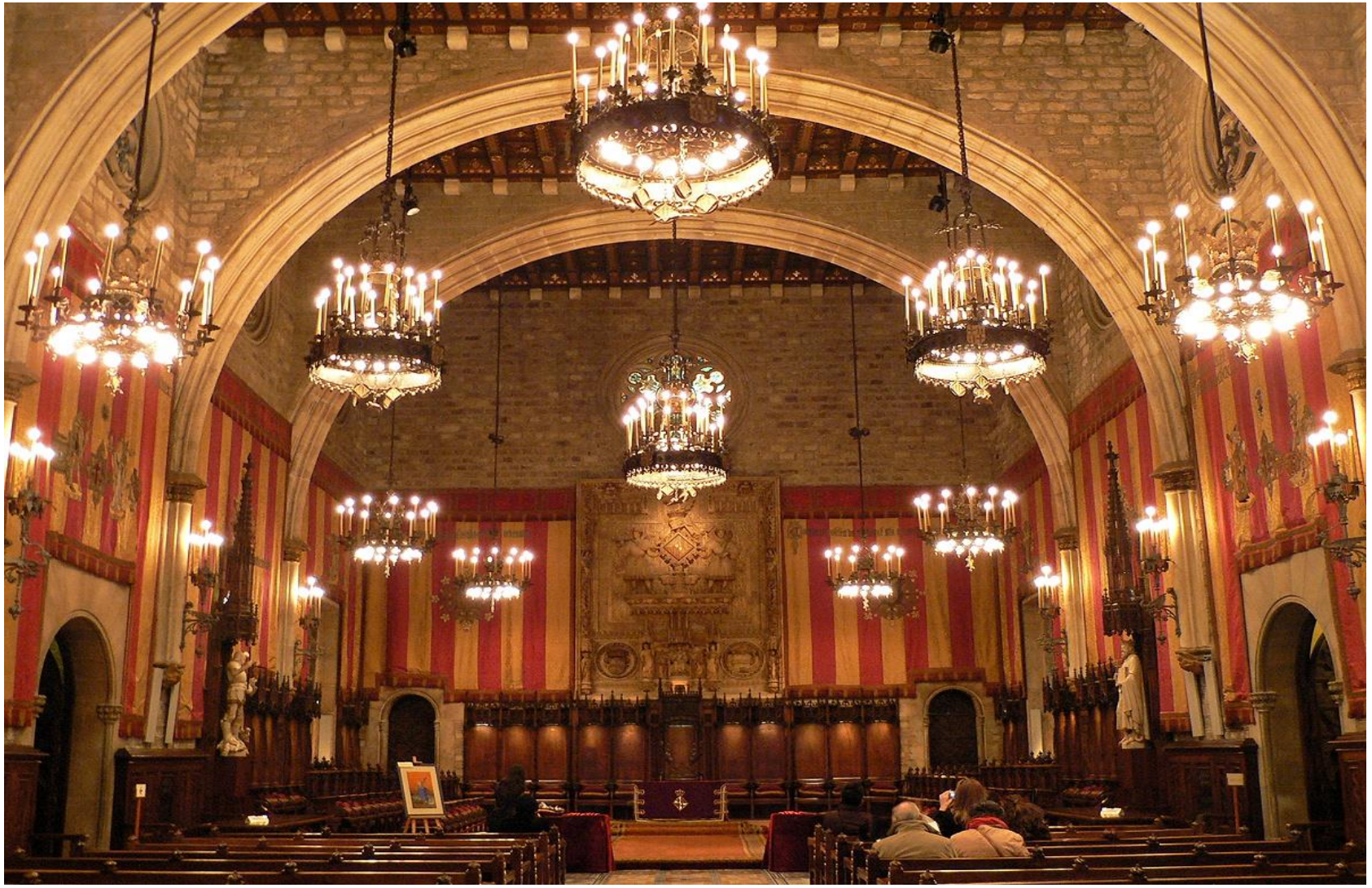

Saló del CONSELL DE CENT, Barcelona 1369

Barcelona: hort i vinyet

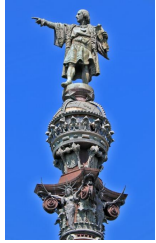

Recognoverunt Proceres, peraquest privilegi de Pere II, el Gran, als ciutadans de Barcelona el 1284, la ciutat confirmava la seva autonomia, i a **Barcelona i el seu hort i vinyet** es pagava per lluïsme solament el 10%, marcat per mandat real (**es coneixia per hort i vinyet el límit jurisdiccional de les parròquies de la ciutat més les de Santa Maria de Sants, Sant Vicenç de Sarrià i Sant Martí de Provençals: "ço es de Mungat tro a Castell de Fels e de Muncada e de lo loch de Finestrelles e del loch de Col de Cerola e de la Gavarre e del Vayll Vidrera e de la villa dels Molins Royals del Lobregat tro a xv leguas dins la mar"**).

Font: Arxiu de la Corona d'Aragó

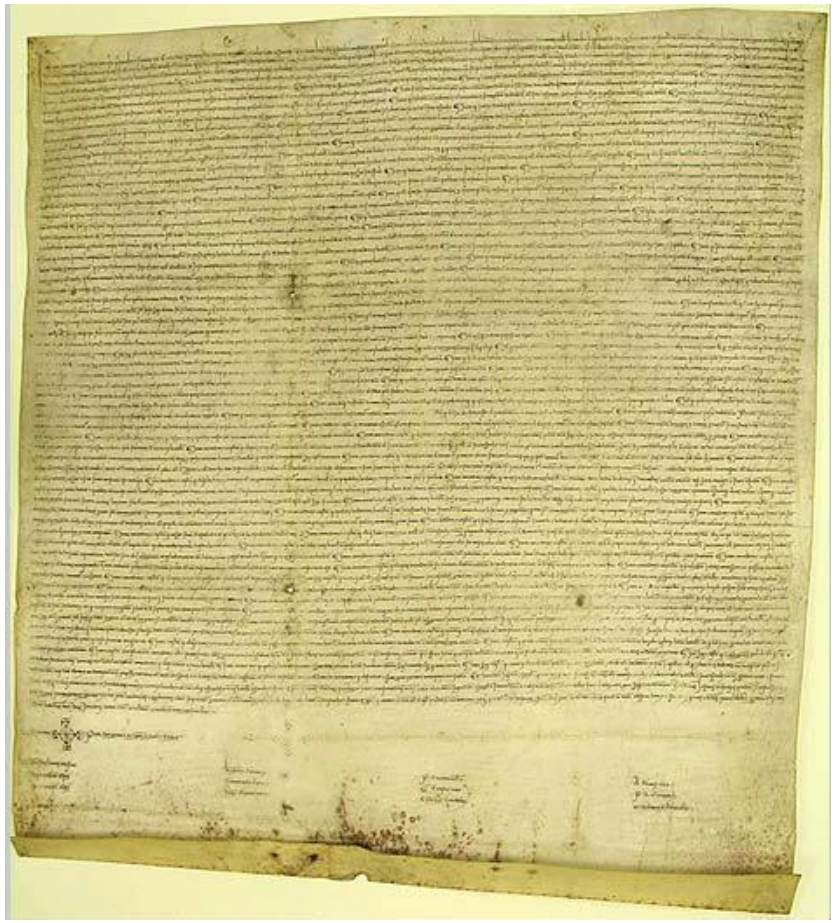

23 de novembre del 2012 *Un hospital laic a la ciutat de Barcelona, en plena edat Mitjana*, María Piedad Espitia Molina, Historiadora, publicat al Blog de la historia de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, 23 noviembre de 2012

Costums de Tortosa (1272)

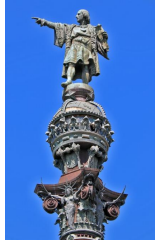

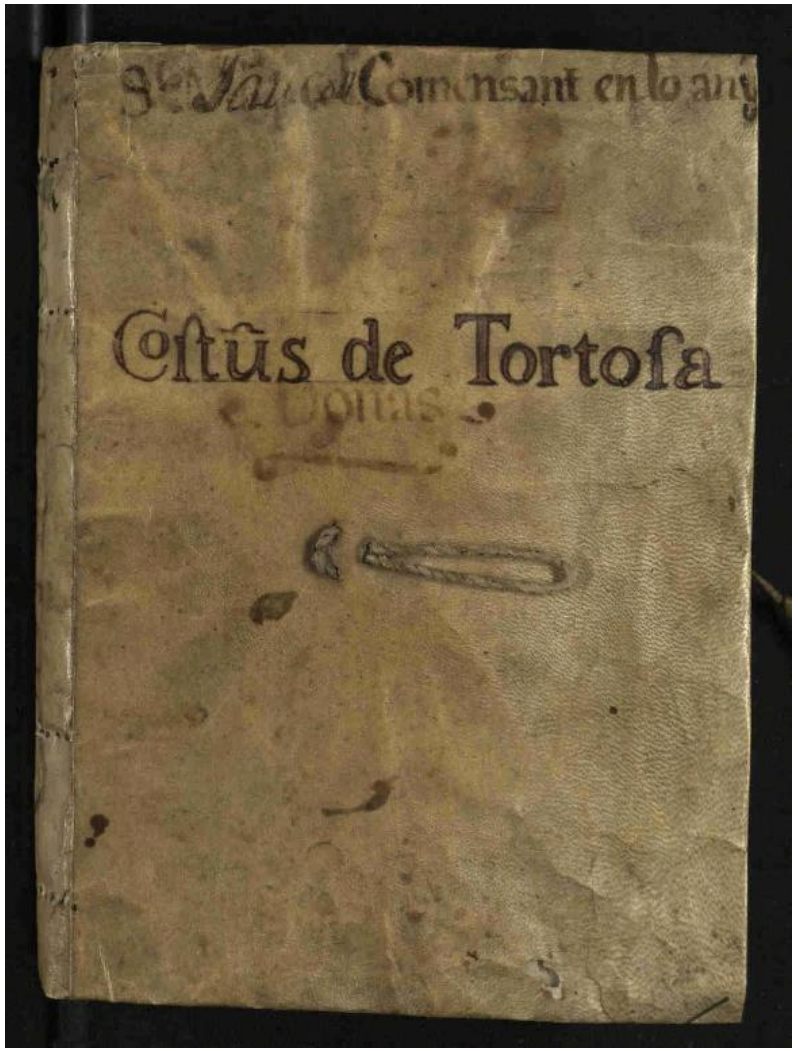

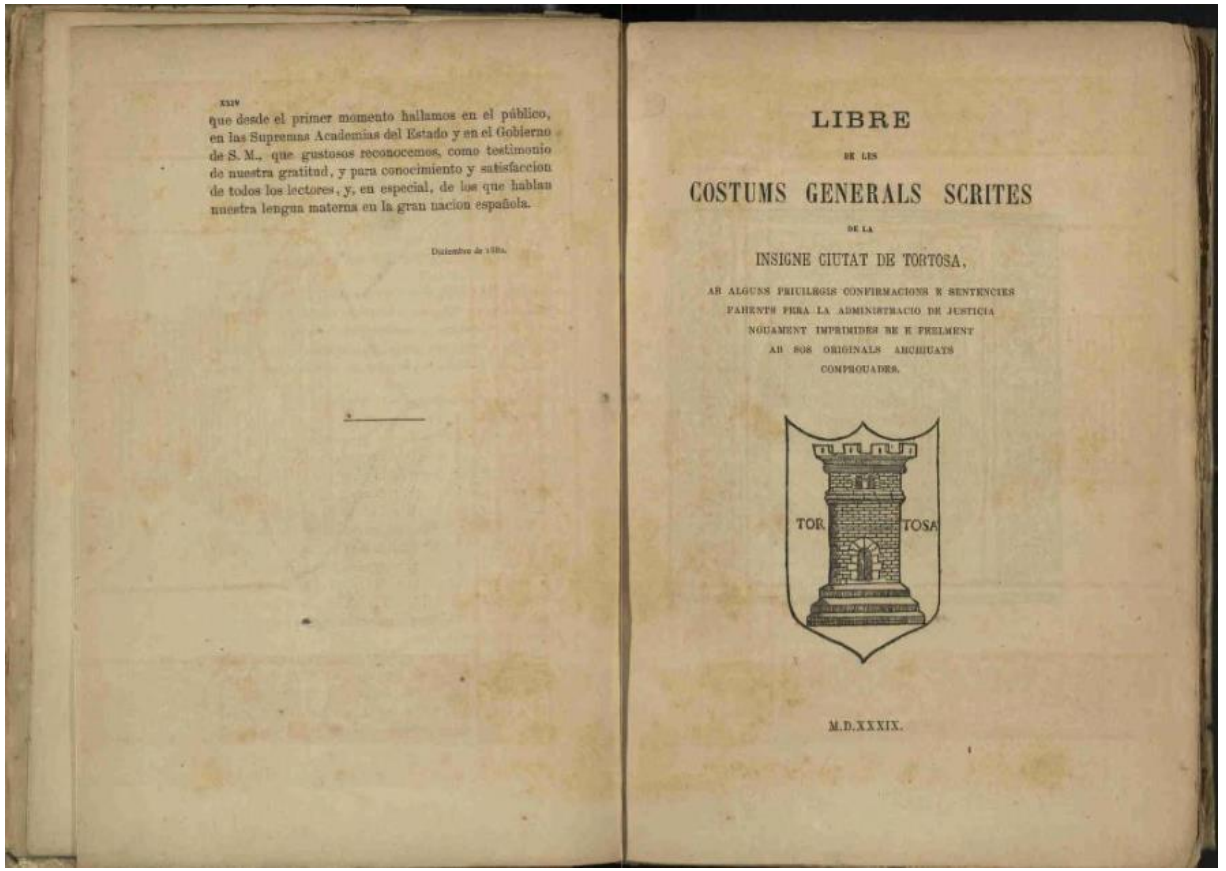

que desde el primer momento hallamos en el público, en las Supremas Academias del Estado y en el Gobierno de S. M., que gustosos reconocemos, como testimonio de nuestra gratitud, y para conocimiento y satisfaccion de todos los lectores, y, en especial, de los que hablan nuestra lengua materna en la gran nacion española.

LIBRE

DE LES

COSTUMS GENERALS SCRITES

DE LA

INSIGNE CIUTAT DE TORTOSA,

AB ALGUNS PRIVILEGIS CONFIRMACIONS E SENTENCIES

PAHENTS PERA LA ADMINISTRACIO DE JUSTICIA

NOUAMENT IMPRIMIDES DE E FIELMENT

AB SOS ORIGINALS ARCHIUATS

COMPROUADES.

TOR TOSA

M.D.XXXIX.

El Consolat de Mar

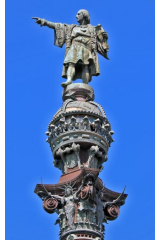

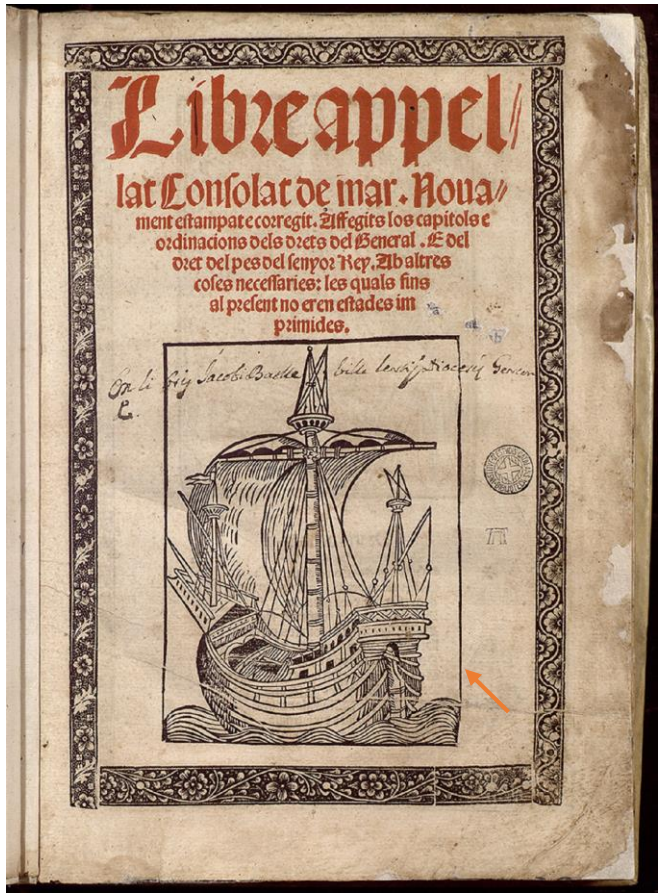

Edició de Barcelona, any 1518, afegits els capítols e ordinacions dels drets del General. E del dret del pes del Senyor Rei

Coberta de l'edició del llibre del Consolat de Mar, editat a Ciutat de Mallorca el 1320

Manuscrit de l'any 1385, copia del llibre del Consolat de Mar, conservat a l'Arxiu Històric Municipal de València

Llotja de Mar

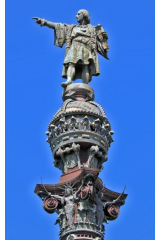

LLOTJA DE MAR, Saló de contractacions, 1398

En aquest edifici s'instal·là la **Taula de Canvi** de Barcelona i el Consolat de Mar.

Saló dels Cònsols

Taula de Canvi de Barcelona

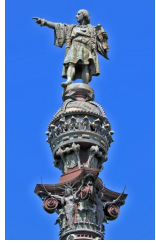

Recull de capítols i ordinacions sobre el regiment de l'ofici del Clavari de Barcelona i de la Taula de Canvi assegurada per la ciutat, elaborats en diversos moments del segle XV.

Clavari: Folis 1-4v capítols que està obligat a complir el Clavari.

Taula de Canvi: Folis 5r-7v **Ordinacions de la Taula de canvi** sense data, probablement de 1405 i incompletes, reglamentacions sobre els regidors (administradors o taulers) salari, fiança que havien de dipositar, i altres disposicions. Folis 8r-17v, Ordinacions de la Taula de canvi, sense data, probablement són de 1412, regulació de les relacions entre la Taula i les finances municipals. Folis 18r-31v, Ordinacions de la Taula de canvi amb la data del 20 de novembre de 1439 (datació al f. 31r), regula les relacions entre la Taula de canvi i els banquers privats. Foli 32r, en blanc. Folis 32v-38v, Ordinacions de la Taula de canvi del 18 de febrer de 1468. A continuació, folis 39r-40r, hi ha copiat un document -incomplet- del rei Joan, de 16 d'octubre de 1472. Foli 40v, en blanc. Al final, folis 41r-46v, hi ha una taula de prorrates de censals per calcular-ne els valors mensuals i diaris, així com llur pensió.

Notes: Manuscrit sobre pergamí. 46 folis. Hi falten el foli 24 i tres més que foren tallats entre els folis 31 i 32. Títols en vermell. Algunes inicials filigranades en blau i vermell. Calderons en blau i vermell. La primera caplletra del foli 1r daurada. Enquadernació del segle XIX en pell de color verd fosc, amb ornamentació i daurats. Talls daurats. Signatura antiga: L-75. Data inicial: probablement 1405, estimada a partir de la bibliografia de referència.

Ref: Feliu, G. Els primers llibres de la Taula de canvi. Barcelona, Fund. Noguera, 2016. Adroer, A.M.; Feliu, G. Història de la Taula de canvi de Barcelona, Barcelona, 1989.

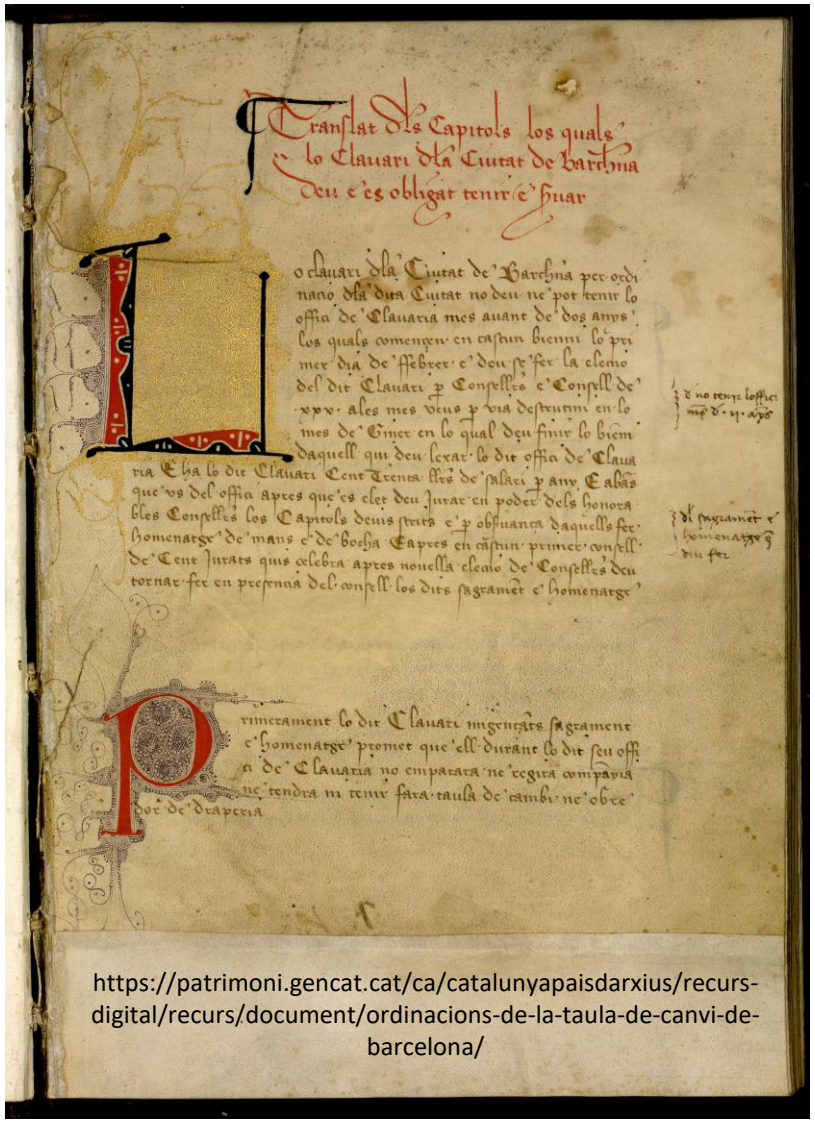

https://patrimoni.gencat.cat/ca/catalunyapaisdarxius/recurs-digital/recurs/document/ordinacions-de-la-taula-de-canvi-de-barcelona/

Hospital de la Santa Creu (1)

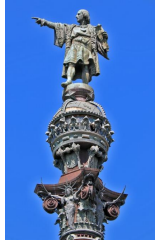

1401
fundació de l'Hospital de la Santa Creu

"Escut caironat partit: al 1r, de gules, una creu patent d'argent; i el 2n quarterat: al 1r i al 4t, d'argent, una creu plena de gules; i al 2n i al 3r, d'or, 2 pals de gules".

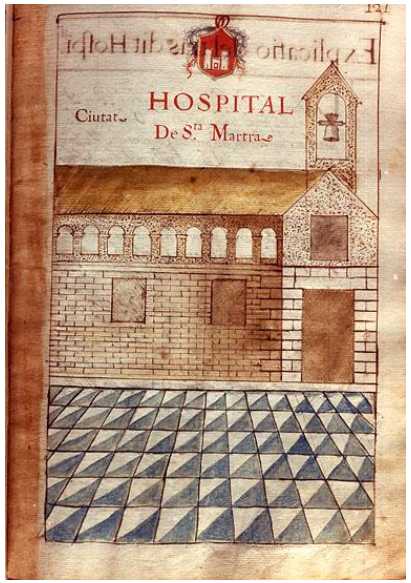

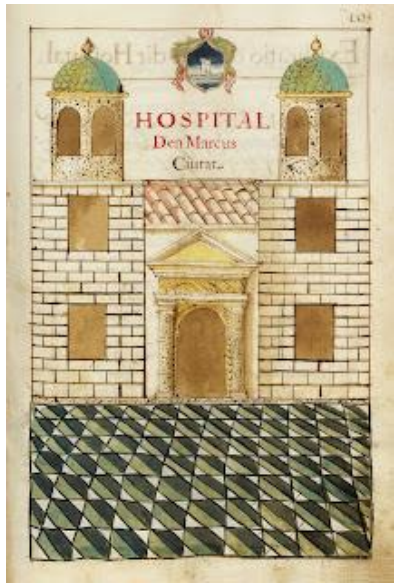

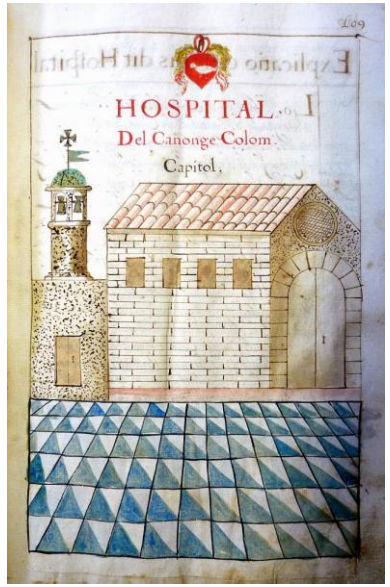

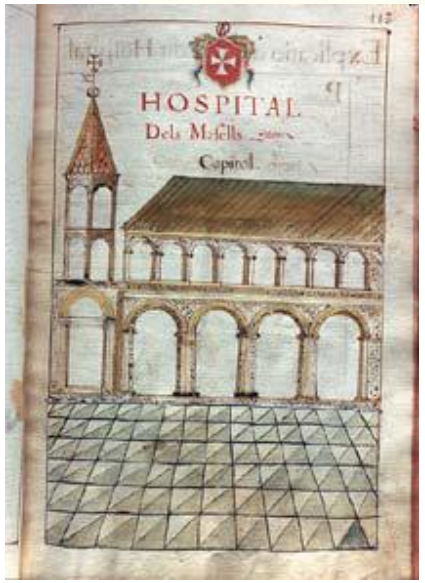

Hospital de la Santa Creu (2)

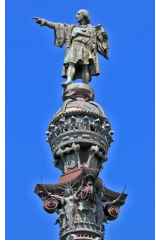

Butlla del Papa **Benet XIII** de fundació de l'hospital

Antiga **Casa de la Convalescència** (1629), barroc, monument Sant Pau:

Arnau de Vilanova

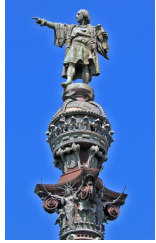

Arnau de VILANOVA (1239-1311)

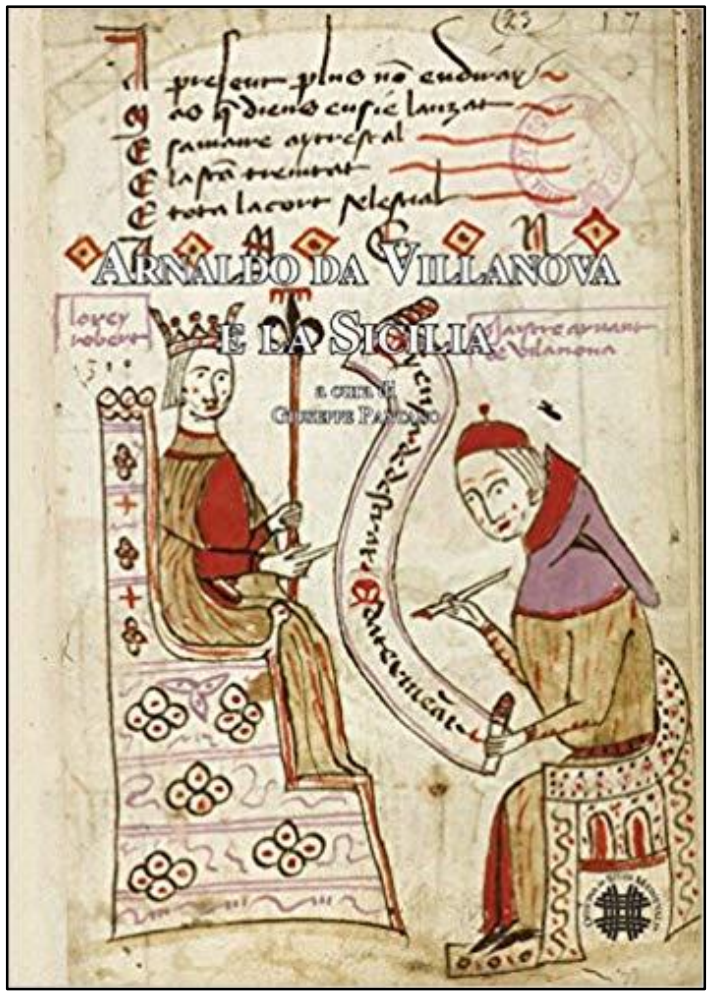

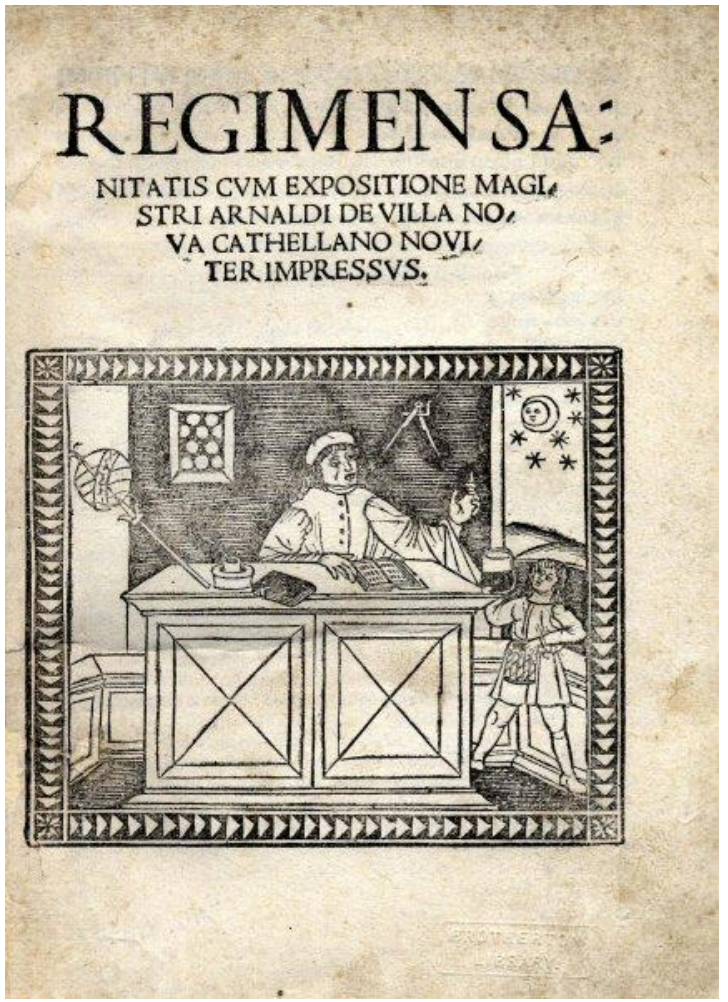

El gremis

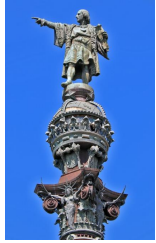

Atles català dels Cresques (1)

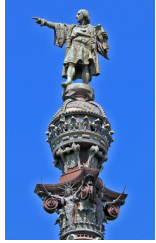

ATLES CATALÀ DE JAFUDÀ I ABRAHAM **CRESQUES** 1375 (fragment)

Atles català dels Cresques (2)

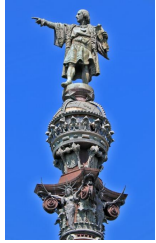

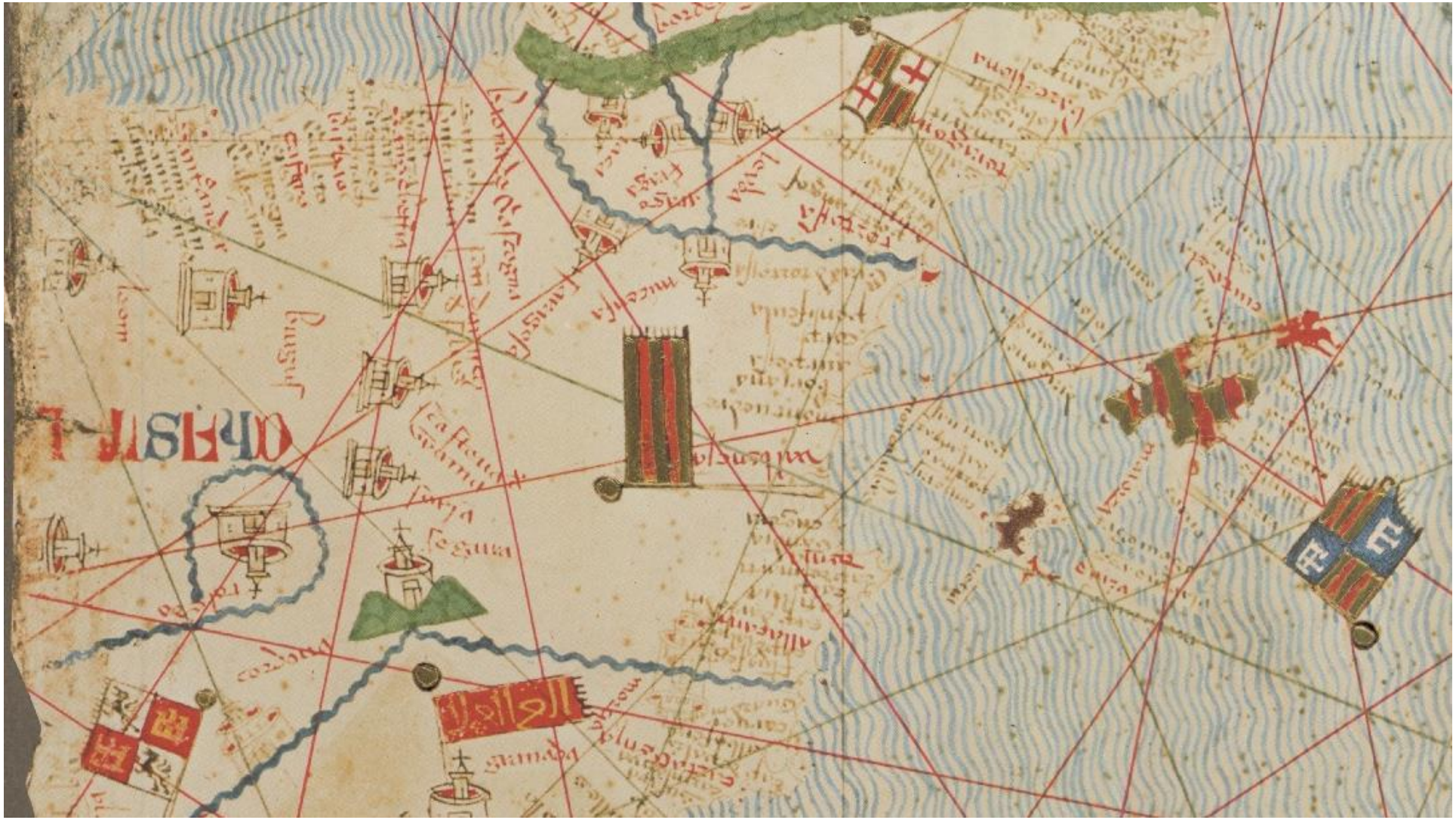

ATLES DE JAFUDÀ I ABRAHAM **CRESQUES** – detall amb senyeres

Carta portolana de Guillem Soler

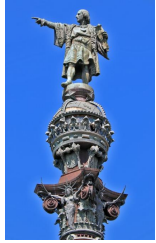

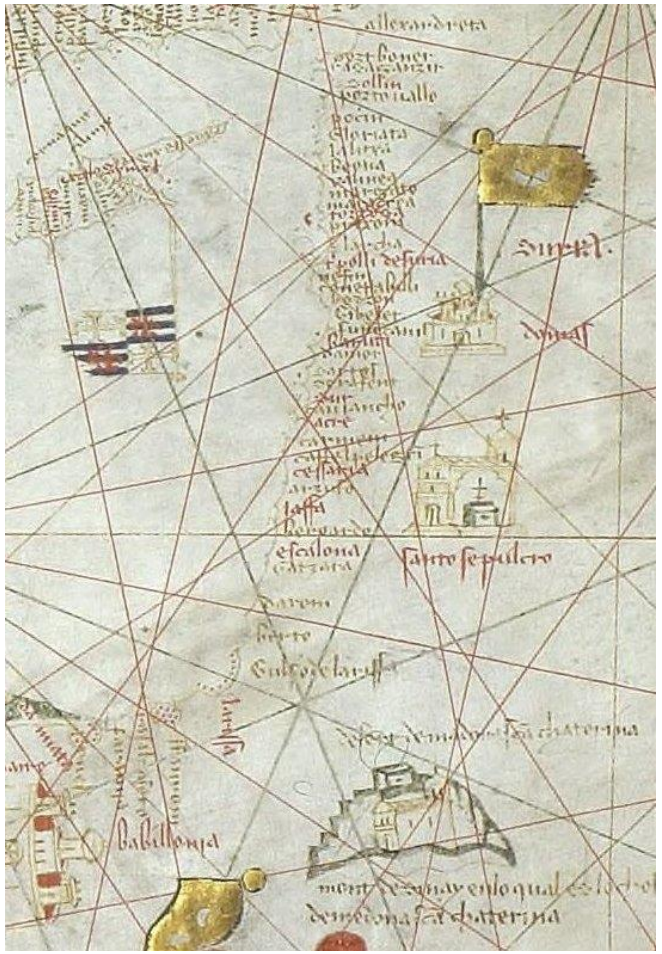

https://es.wikipedia.org/wiki/Archivo:Portolan_chart_of_Guillem_Soler_%28c.1380,_Paris%29_Israel.jpg

LA CARTA PORTOLANA DE **GUILLEM SOLER** (s. XIV)

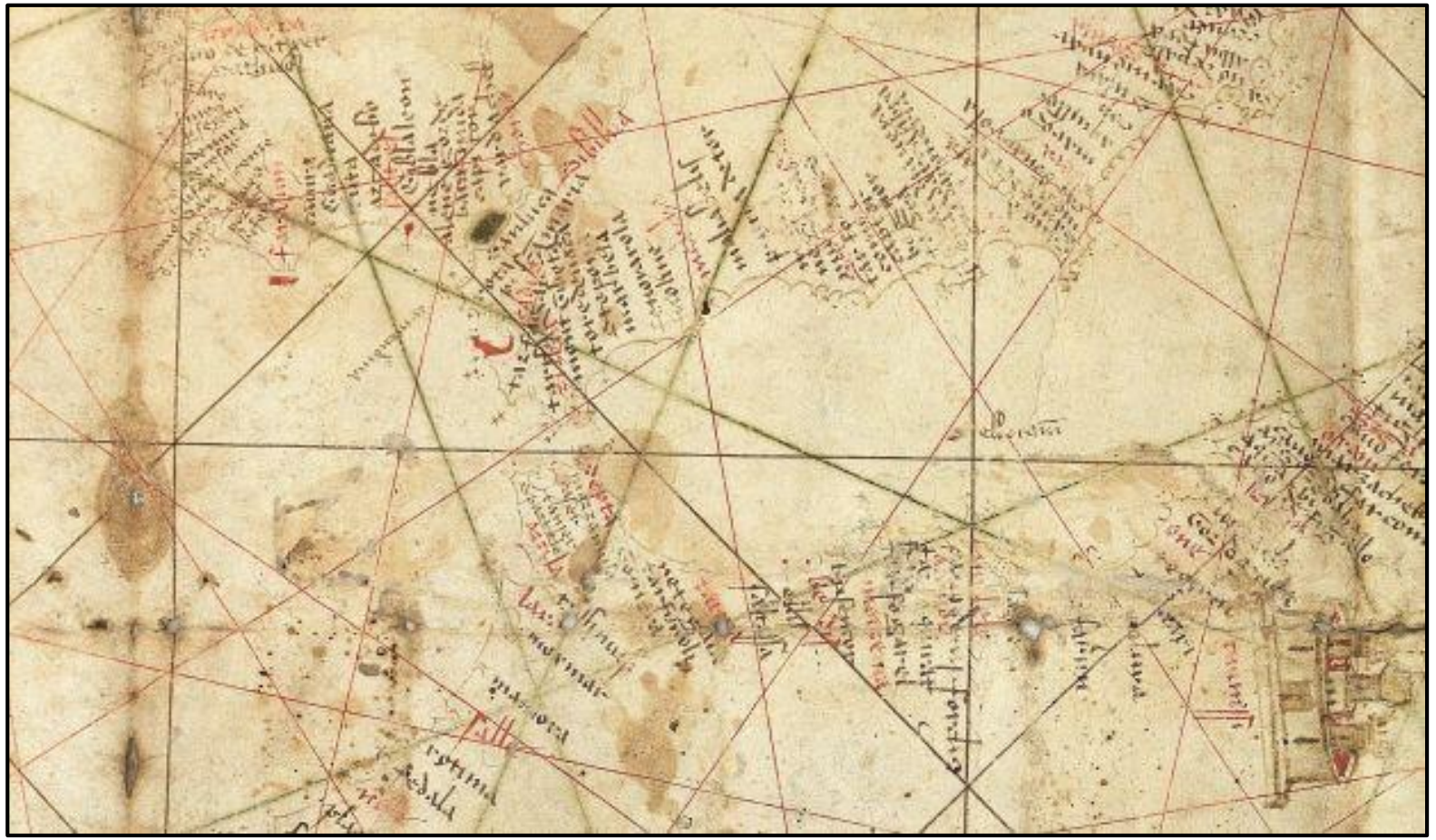

Fragment d'una carta portolana en català del taller mallorquí de Guillem Soler (c. 1375).
Pergamí, 312 x 209 mm, 1:6.000.000 (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Gràfics, 27650).

Carta portolana anònima

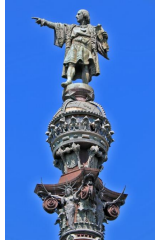

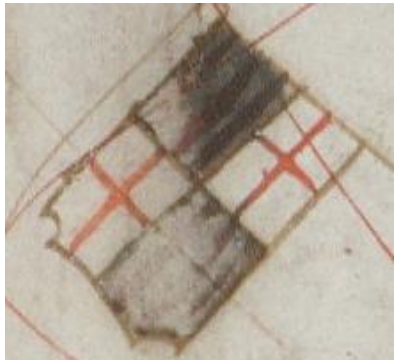

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0d/Anonim_mallorqu%C3%AD_taller_de_Rosell_Yale.JPG

Carta portolana, **anònim**, taller de Pere Rossell, s. **XV** amb **noms catalans al nord d'Àfrica**, **senyeres catalanes repintades** i estrella de David a Oràn on el jueus de 1850 encara parlaven la lingua franca (Petit mauresque, Manel Capdevila).

Drassanes Reials de Barcelona

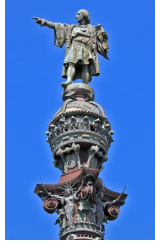

El Sindicat de Remença

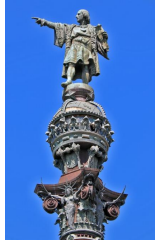

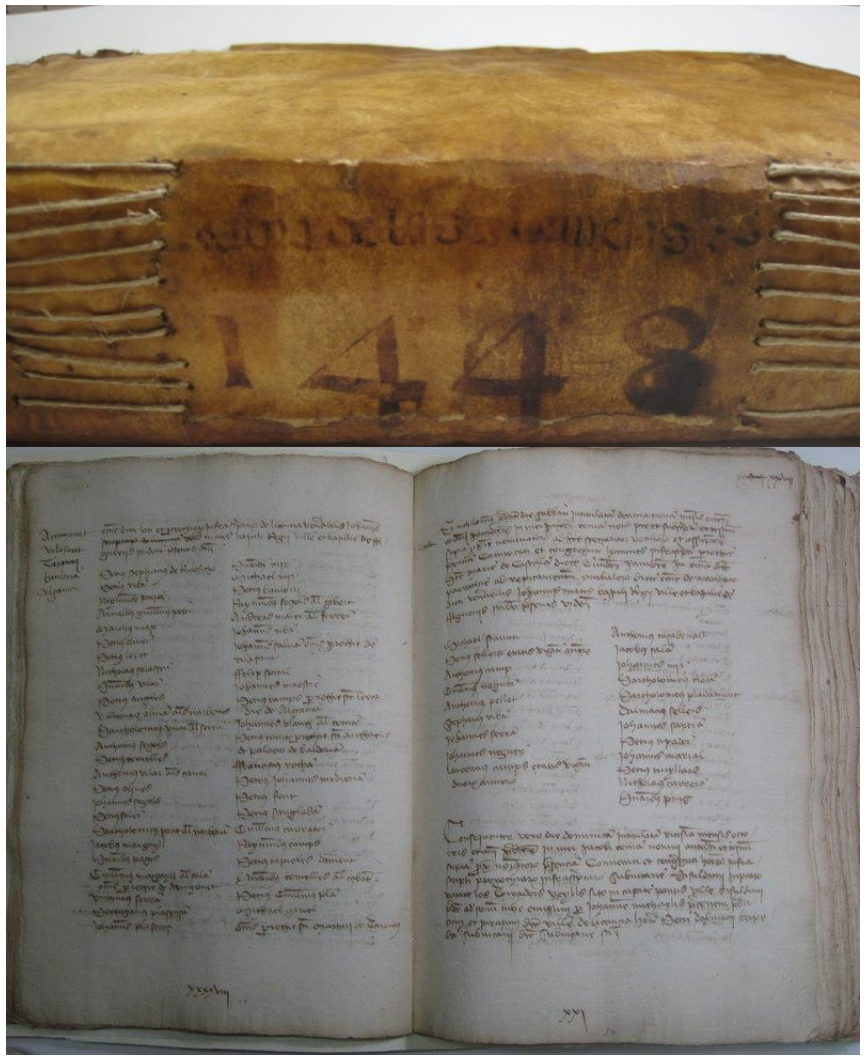

El ***Llibre del Sindicat Remença de 1448***, de l'Arxiu Municipal de **Girona**, és un document manuscrit que conté les actes de les reunions celebrades pels homes de remença de les diòcesis de Girona, Vic, Barcelona, Elna i Urgell entre els anys 1448 i 1449 per a designar els representants que havien de negociar l'abolició dels mals usos davant del rei Alfons el Magnànim. Aquestes assemblees, autoritzades pel rei, també havien de servir per a recollir els diners necessaris per a finançar el procés.

Les Cròniques Catalanes (1)

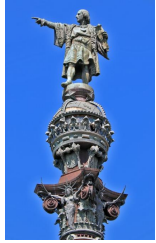

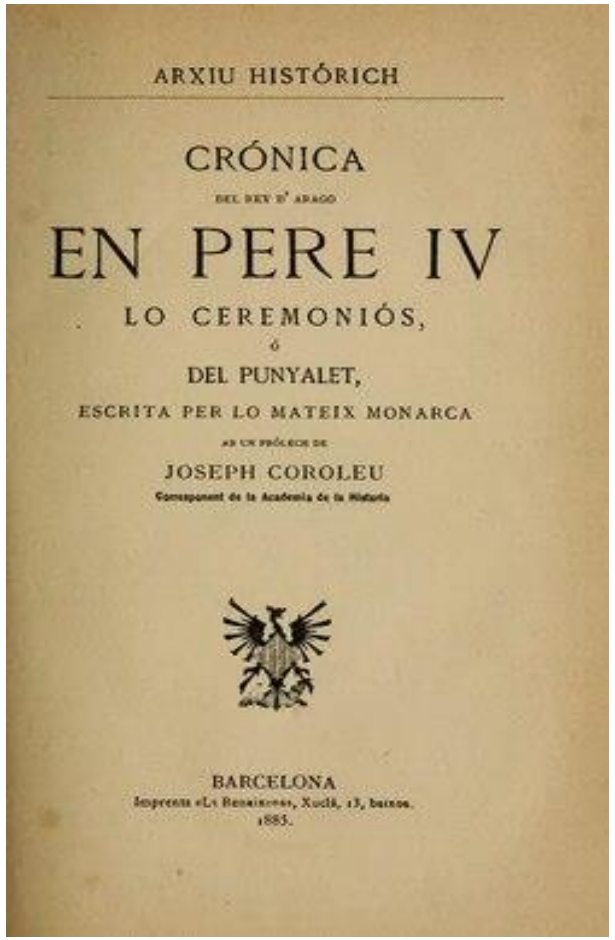

LES GRANS CRÒNIQUES CATALANES: el Llibre dels Feits de **Jaume I**, la crònica de **Bernat Desclot**, la de **Pere Terç** i la de **Ramon Muntaner.**

Les Cròniques Catalanes (2)

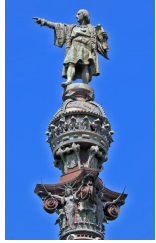

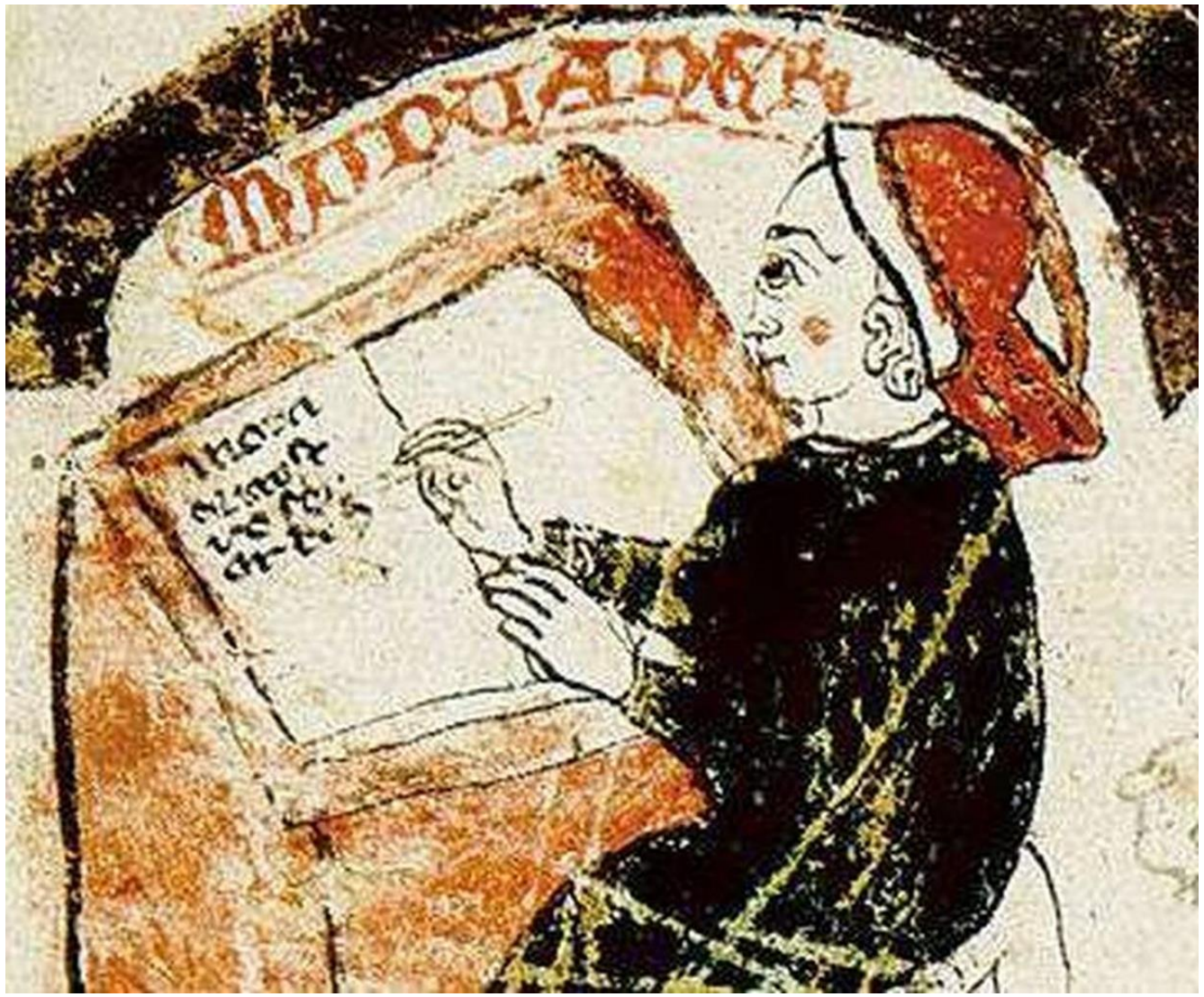

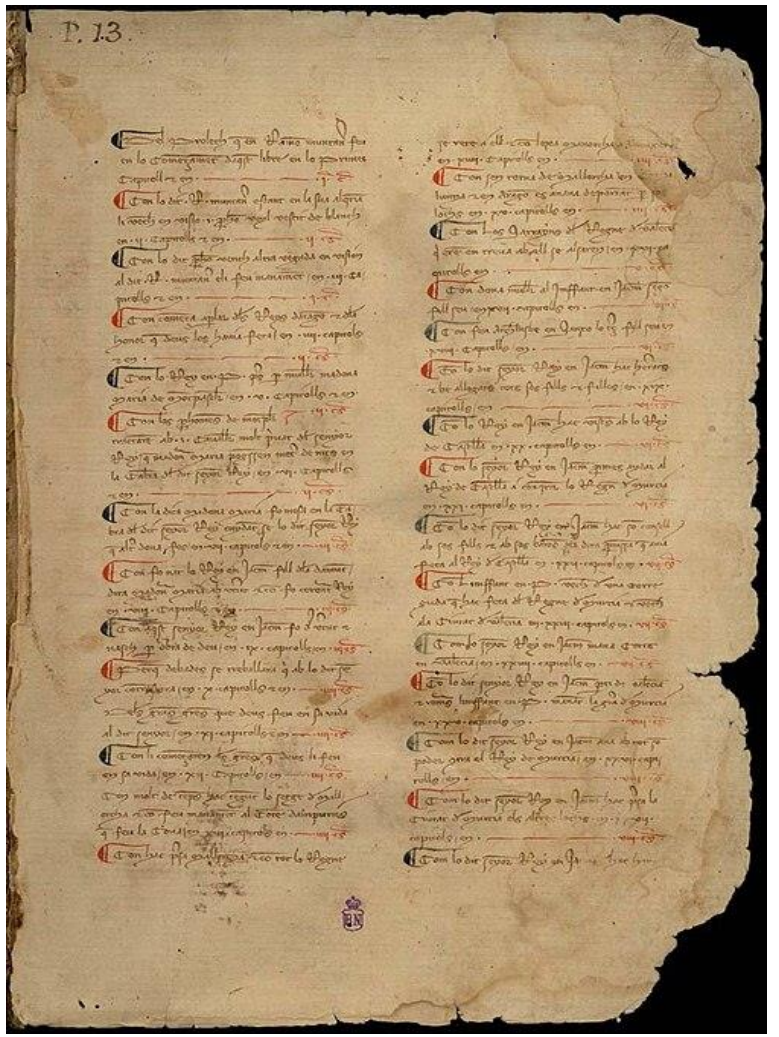

http://www.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/46861641323253942754491/ima0004.htm

Les Cròniques Catalanes (3)

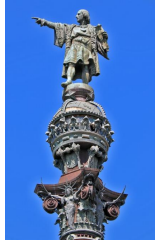

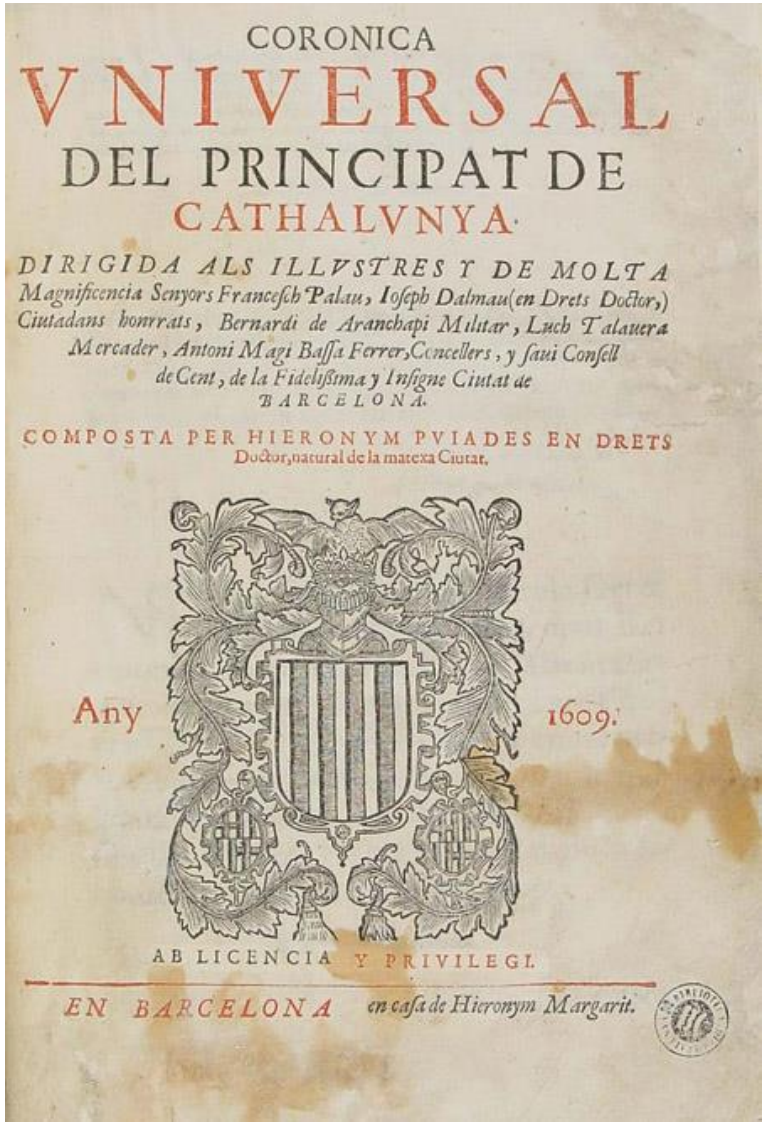

Pròleg de la **Crònica Universal del Principat de Catalunya,** 1609, de **Jeroni PUJADES** on relaciona la **descoberta de noves Indies** amb **Cathalunya**.

RELACIO FETA ALS SENYORS Conſellers en Aprobacio de la Coronica.

NOſaltres Ioan Gallego en Arts y en Drets Doctor, y del Real Conſell de ſa Mageſtat, lo Pare meſtre fra Saluador Pons Catredatich de la ſancta Eſcriptura en la vniuerſitat de Barcelona: lo Pare preſentat fra Iaume Rebulloſa, y lo Doctor Honofre Meneſcal Lector de la ſancta Eſgleſia de Barcelona, per orde dels Senyors Cõſellers de la inſigne Ciutat de Barcelona, auem viſt lo primer tomo dela Coronica de Cathalunya, compoſta per lo magnifich micer Hieronym Pujadas en drets Doctor. Y auent ab atencio y cuydado cada hu de noſaltres llegit dit llibre nos ha aparegut ſer obra molt treballada, curioſa, de varia lliſio y ſingular erudicio: la Hiſtoria molt verdadera, fundada en Doctors graues, en rahons ingenioſas y declaracions de eſcriptures antiquiſsimas, en pedres del temps dels Romans y altres antigalles. Deſcobre lo Auctor coſes particulars de Cathalunya, pera molts ſepultades. Per lo que, y per moltes altres rahons, de la lectura de dit llibre collegim y judicam, eſſer obra digna de ſon Auctor, y molt a propoſit pera Cathalunya, q̃ tanta neceſsitat tenia de Hiſtoria General: perque ſe entengan algunes de les moltes grandeſes della. Promet la erudicio de aqueſt tomo y veritat y fidelitat de la Hiſtoria, que lo ſegon tomo deſcubrira noues Indies, y coſes ſenyalades de noſtre Principat de Cathalunya, deſde la deſtruccio de Eſpanya fins a la Era corrent, dignes de eſſer ſabudes per tots. En teſtimoni del qual firmam eſta de la noſtra ma: a 26. de Agoſt. 1609.

Annales de Catalunya (1)

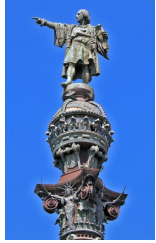

ANNALES DE CATALUNYA de **Narcís Feliu de la Penya, 1709**:

"Premió Dios este año al Rey la generosa Fe, con que despreció las riquezas, y tributos de los Indios, con otra mayor riqueza, en el descubrimiento de las Indias, y a Barcelona la Fidelidad y amor con su Rey, favoreciendola con esta plausible noticia, llegando a ella Colon para participar al Rey que las avia descubierto por medio de un ***Marinero Catalan****, en crédito de la verdad le entregó seys Indios, para que con el sagrado Bautismo tuviese en Barcelona principio la Fe de los Indios..."*

"Muy de nuestro interés es referir esta nueva Maravilla ***por ser la Nacion Catalana la primera, que plantó en aquel Nuevo Mundo el Gloriosisimo Estandarte de la Fe*** *y la que* ***partió de Barcelona con Colon****, para aquella conquista."*

Premiò Dios eſte Año al Rey la generoſa Fè, con que deſpreciò las riquezas, y tributos de los Indios, con otra mayor riqueza, en el deſcubrimiento de las Indias, y à Barcelona la Fidelidad, y amor con ſu Rey, favoreciendola con eſta plauſible noticia, llegando a ella Colon para participar al Rey, que las avia deſcubierto por medio de vn Marinero Catalàn: en credito de la verdad le entregò ſeys Indios, para que con el Sagrado Bautiſmo tuvieſſe en Barcelona principio la Fè de los Indios, recibiendola en ella ſus primicias, como en la primicia, y primera de la Fè de Eſpaña. Muy de nueſtro intento es referir eſta nueva Maravilla por ſer la Nacion Catalana la primera, que plantò en aquel Nuevo Mundo el Glorioſiſimo Eſtandarte de la Fè, y la que partiò de Barcelona con Colon, para aquella conquiſta.

Real Archiv. Area prime. ra grande. Archivo de la Deputació, y Ciudad.

Deſcubrimiento de las Indias.

Deſcubre Chriſtoval Colon Gi- novés las Indias por medio de vn Marinero Catalàn.

Indias, y à ſu Hermano Bartholomè Colon, con el titulo de Adelantado. Participoſſe al Papa eſta noticia, y deſpuès de rendidas à Dios las gracias, eligiò Apoſtoles conquiſtadores de las Almas de aquellos Gentiles: fueron eſtos doze Sacerdotes Catalanes del Santo Monaſterio de Nueſtra Señora de Monſerrate. Favoreciò à Fr. Bernardo Boyl del miſmo Convento con la Dignidad de Primer Patriarca de las Indias, y de ſu Legado. Mandò el Rey à Juan Rodriguez de Fonſeca Dean de Sevilla que previnieſſe Vaſos para paſſar mil y quinientos hombres, diò nuevo aliento à los Catalanes para eſta empreſa. Embarcaronſe grande numero en Barcelona con Colon, y fuè al Capitàn Pedro Margarit. Partieron de Barcelona con la Flota de Colon, llegaron à Cadiz à 23. de Setiembre: Partieron de Cadiz, tomando tierra en la Isla que llamaron Deſeada, deſpuès à la que nombraron Eſpañola, partieron à Haitì, donde les noticiaron de ſus Amigos, muertos por los Indios; paſſaron à otra Isla que llamaron Iſabela, llegaròn à Tierra Firme en las Minas de Cibao, labraron vna Fortaleza en dicho lugar, y quedò por Governador primero del Pirù Margarit: Deſpachò Colon à Eſpaña à Antonio Torras con mucho Oro, y otras coſas, y partiò à proſeguir la conquiſta. Huvo algunos diſguſtos entre Colon, y el Patriarca, que- xandoſe el Patriarca de Colon por algunos caſtigos, que juzgava injuſtos: Tenia en grande credito al Patriarca Boyl el Rey; y para aſſegurarlo, y manifeſtar que aun en eſte tiempo los Reyes hablavan en Catalàn, ſe ponen en eſte lugar las dos Cartas que ſe ſiguen ſacadas del Archivo de Monterrate.

Doze Religioſos Catalanes del Cõvẽto de Mõſerrate, ſon nombrados por el Pontifice para la cõverſiõ de los Indios, y parten à las Indias con Colon.

Fr. Bernardo Boyl Catalan Primer Patriarca de las Indias.

Pedro Margarit Catalàn primer Governador del Pirù.

Annales de Catalunya (2)

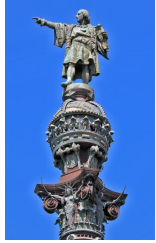

ANNALES DE CATALUNYA de **Feliu de la Penya, 1709**:

"...Participose al Papa esta noticia y despues de rendidas a Dios las gracias, eligió Apóstoles conquistadores de las Almas de aquellos Gentiles; fueron estos ***doze Sacerdotes Catalanes del Santo Monasterio de Nuestra Señora de Montserrat****. Favoreció a Fr.* ***Bernardo Boyl del mismo convento*** *con la dignidad de* ***primer Patriarca de las Indias*** *y de su legado. Mandó el Rey a Juan Rodrigues de Fonseca que previniese naves para pasar mil y quinientos hombres, dió nuevo aliento a los Catalanes para esta empresa.*

Embarcaronse grande número en Barcelona con Colon y fué el Capitan Pedro Margarit*. Partieron de Barcelona con la Flota de Colon. Llegaron a Cádiz a 23 de setiembre. Partieron de Cadiz, tomando tierra en la isla que llamaron la Deseada, despues a la que nombraron La Española, partieron a Haïtí..."*

Premiò Dios eſte Año al Rey la
generoſa Fè, con que deſpreciò las
riquezas, y tributos de los Iudios,
con otra mayor riqueza, en el deſ-
cubrimiento de las Indias, y à Bar-
celona la Fidelidad, y amor con tu
Rey, favoreciendola con eſta plau-
ſible noticia, llegando a ella Colon
para participar al Rey, que las avia
deſcubierto por medio de vn Mari-
nero Catalàn: en credito de la ver-
dad le entregò ſeys Indios, para que
con el Sagrado Bautiſmo tuvieſſe en
Barcelona principio la Fè de los In-
dios, recibiendola en ella ſus pri-
micias, como en la primicia, y pri-
mera de la Fè de Eſpaña. Muy de
nueſtro intento es referir eſta nueva
Maravilla por ſer la Nacion Cata-
lana la primera, que plantò en aquel
Nuevo Mundo el Glorioſiſimo Eſtan-
darte de la Fè, y la que partiò de
Barcelona con Colon, parà aquella
conquiſta.

Real Archiv. Area prime. ra grande. Archivo de la Deputació, y Ciudad.

Deſcubri-
miento de
las Indias.

Deſcubre
Chriſtoval
Colon Gi-
novès las
Indias por
medio de
vn Marine-
ro Catalàn.

Indias, y à ſu Hermano Bartholomè
Colon, con el titulo de Adelanta-
do. Participoſle al Papa eſta noti-
cia, y deſpuès de rendidas à Dios
las gracias, eligiò Apoſtoles con-
quiſtadores de las Almas de aquellos
Gentiles: fueron eſtos doze Sacer-
dotes Catalanes del Santo Monaſ-
terio de Nueſtra Señora de Monſer-
rate. Favoreciò à Fr. Bernardo Boyl
del miſmo Convento con la Digni
dad de Primer Patriarca de las In-
dias, y de ſu Legado. Mandò el Rey
à Juan Rodriguez de Fonſeca Dean
de Sevilla que previnieſſe Vaſos pa-
ra paſſar mil y quinientos hombres,
diò nuevo aliento à los Catalanes
para eſta empreſa. Embarcaronſe
grande numero en Barcelona con
Colon, y fuè al Capitàn Pedro Mar-
garit. Partieron de Barcelona con la
Flota de Colon, llegaron à Cadiz à
23. de Setiembre: Partieron de Ca-
diz, tomando tierra en la Isla que
llamaron Deſeada, deſpuès à la que
nombraron Eſpañola, partieron à
Haitì, donde les noticiaron de ſus
Amigos, muertos por los Indios;
paſſaron à otra Isla que llamaron
Iſabela, llegaròn à Tierra Firme en
las Minas de Cibao, labraron vna
Fortaleza en dicho lugar, y quedò
por Governador primero del Pirù
Margarit: Deſpachò Colon à Eſpaña
à Antonio Torras con mucho Oro,
y otras coſas, y partiò à proſeguir
la conquiſta. Huvo algunos diſguſ-
tos entre Colon, y el Patriarca, que-
xandoſe el Patriarca de Colon por
algunos caſtigos, que juzgava in-
juſtos: Tenia en grande credito al
Patriarca Boyl el Rey; y para aſe-
gurarlo, y manifeſtar que aun en
eſte tiempo los Reyes hablavan en
Catalàn, ſe ponen en eſte lugar las
dos Cartas que ſe ſiguen ſacadas del
Archivo de Monſerrate.

Doze Reli-
giosos Cata-
lanes del Cō-
vēto de Mō-
ſerrate, ſon
nombrados
por el Pon-
tifice para
la cōverſiō
de los In-
dios, y par-
ten à las In-
dias con Co
lon.

Fr. Bernar-
do Boyl Ca
talan Pri-
mer Patriar
ca de las In-
dias.

Pedro Mar-
garit Cata-
là n primer
Governa-
dor del Pi-
rù.

Annales de Catalunya (3)

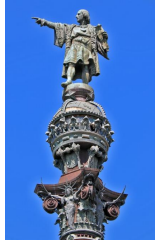

ANNALES DE CATALUNYA de **Feliu de la PENYA, 1709**

"…. Despachó Colon a España a Antonio Torras com mucho Oro, y otras cosas, y partió a proseguir la conquista. Huvo algunos disgustos entre Colon, y el Patriarca, quexandose el Patriarca de Colon por algunos castigos, que juzgaba injustos. Tenia en grande crédito al Patriarca Boyl el Rey; y para asegurarlo y manifestar que aun **en este tiempo los Reyes hablaban en Catalan**, se ponen en este lugar las dos cartas que se siguen sacadas del Archivo de Montserrate."

Premiò Dios eſte Año al Rey la generoſa Fè, con que deſpreciò las riquezas, y tributos de los Indios, con otra mayor riqueza, en el deſcubrimiento de las Indias, y à Barcelona la Fidelidad, y amor con ſu Rey, favoreciendola con eſta plauſible noticia, llegando a ella Colon para participar al Rey, que las avia deſcubierto por medio de vn Marinero Catalàn: en credito de la verdad le entregò ſeys Indios, para que con el Sagrado Bautiſmo tuvieſſe en Barcelona principio la Fè de los Indios, recibiendola en ella ſus primicias, como en la primicia, y primera de la Fè de Eſpaña. Muy de nueſtro intento es referir eſta nueva Maravilla por ſer la Nacion Catalana la primera, que plantò en aquel Nuevo Mundo el Glorioſiſimo Eſtandarte de la Fè, y la que partiò de Barcelona con Colon, para aquella conquiſta.

Real Archiv. Area prime. ra grande. Archivo de la Deputació, y Ciudad.

Deſcubrimiento de las Indias.

Deſcubre Chriſtoval Colon Ginovés las Indias por medio de vn Marinero Catalàn.

Indias, y à ſu Hermano Bartholomè Colon, con el titulo de Adelantado. Participoſſe al Papa eſta noticia, y deſpuès de rendidas à Dios las gracias, eligiò Apoſtoles conquiſtadores de las Almas de aquellos Gentiles: fueron èſtos doze Sacerdotes Catalanes del Santo Monaſterio de Nueſtra Señora de Monſerrate. Favoreciò à Fr. Bernardo Boyl del miſmo Convento con la Dignidad de Primer Patriarca de las Indias, y de ſu Legado. Mandò el Rey à Juan Rodriguez de Fonſeca Dean de Sevilla que previnieſſe Vaſos para paſſar mil y quinientos hombres, diò nuevo aliento à los Catalanes para eſta empreſa. Embarcaronſe grande numero en Barcelona con Colon, y fuè al Capitàn Pedro Margarit. Partieron de Barcelona con la Flota de Colon, llegaron à Cadiz à 23. de Setiembre: Partieron de Cadiz, tomando tierra en la Isla que llamaron Deſeada, deſpuès à la que nombraron Eſpañola, partieron à Haiti, donde les noticiaron de ſus Amigos, muertos por los Indios; paſſaron à otra Isla que llamaron Iſabela, llegaròn à Tierra Firme en las Minas de Cibao, labraron vna Fortaleza en dicho lugar, y quedò por Governador primero del Pirù Margarit: Deſpachò Colon à Eſpaña à Antonio Torras con mucho Oro, y otras coſas, y partiò à proſeguir la conquiſta. Huvo algunos diſguſtos entre Colon, y el Patriarca, quexandoſe el Patriarca de Colon por algunos caſtigos, que juzgava injuſtos: Tenia en grande credito al Patriarca Boyl el Rey; y para aſſegurarlo, y manifeſtar que aun en eſte tiempo los Reyes hablavan en Catalàn, ſe ponen en eſte lugar las dos Cartas que ſe ſiguen ſacadas del Archivo de Monſerrate.

Doze Religioſos Catalanes del Cõvẽto de Mõſerrate, ſon nombrados por el Pontifice para la cõverſiõ de los Indios, y parten à las Indias con Colon.

Fr. Bernardo Boyl Catalan Primer Patriarca de las Indias.

Pedro Margarit Catalàn primer Governador del Pirú.

Theodor de Bry

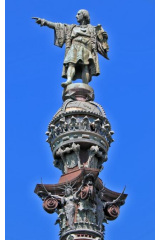

El vaixell que apareix és del gravat de **Theodor de Bry** de la sèrie Amèrica, del segle XVI. Representa l'arribada de Colom a les Índies en el viatge de Descoberta.

Luis Ulloa: *"La participació catalana en el segon viatge no necessita, aquí, proves especials. Es un fet públic i notori que aital participació és constatada no sols per tots els cronistes i historiadors, sinó per nombrosos documents oficials inscrits des de fa anys en col·leccions i llibres ben coneguts..."*

Reial Alcàsser de Sevilla (1)

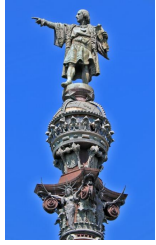

A la sala dita "De las bovedas" del Real Alcázar de Sevilla, hi ha una tela que sembla més un tapis, per la mida de 3 X 4 metres, on a dalt al centre hi ha en Colom i en el fons hi ha dos naus: una amb la **senyera** i l'altra amb la bandera de les naus de guerra catalanes, la **creu de san Jordi.**

Reial Alcàsser de Sevilla (2)

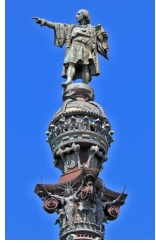

La Virgen de los Mareantes al saló de los Cónsules de los Reales Alcázares de Sevilla

Pals (1705)

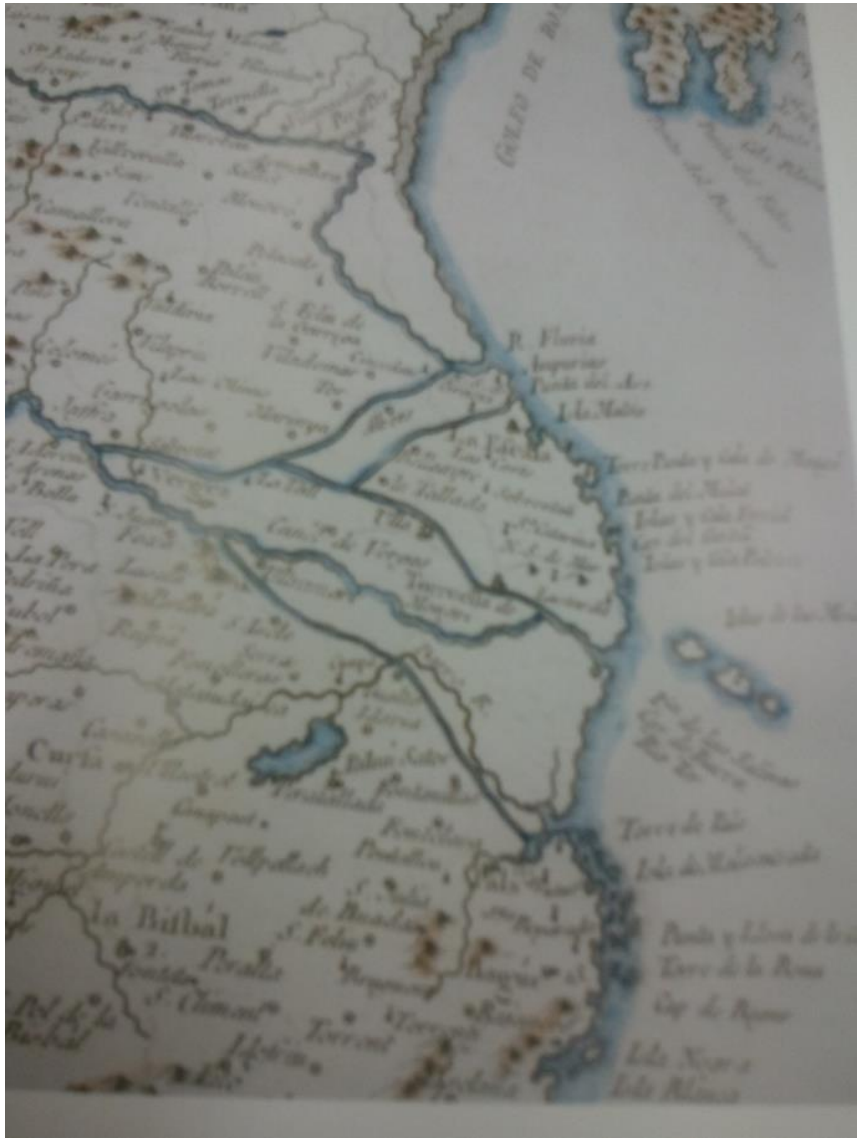

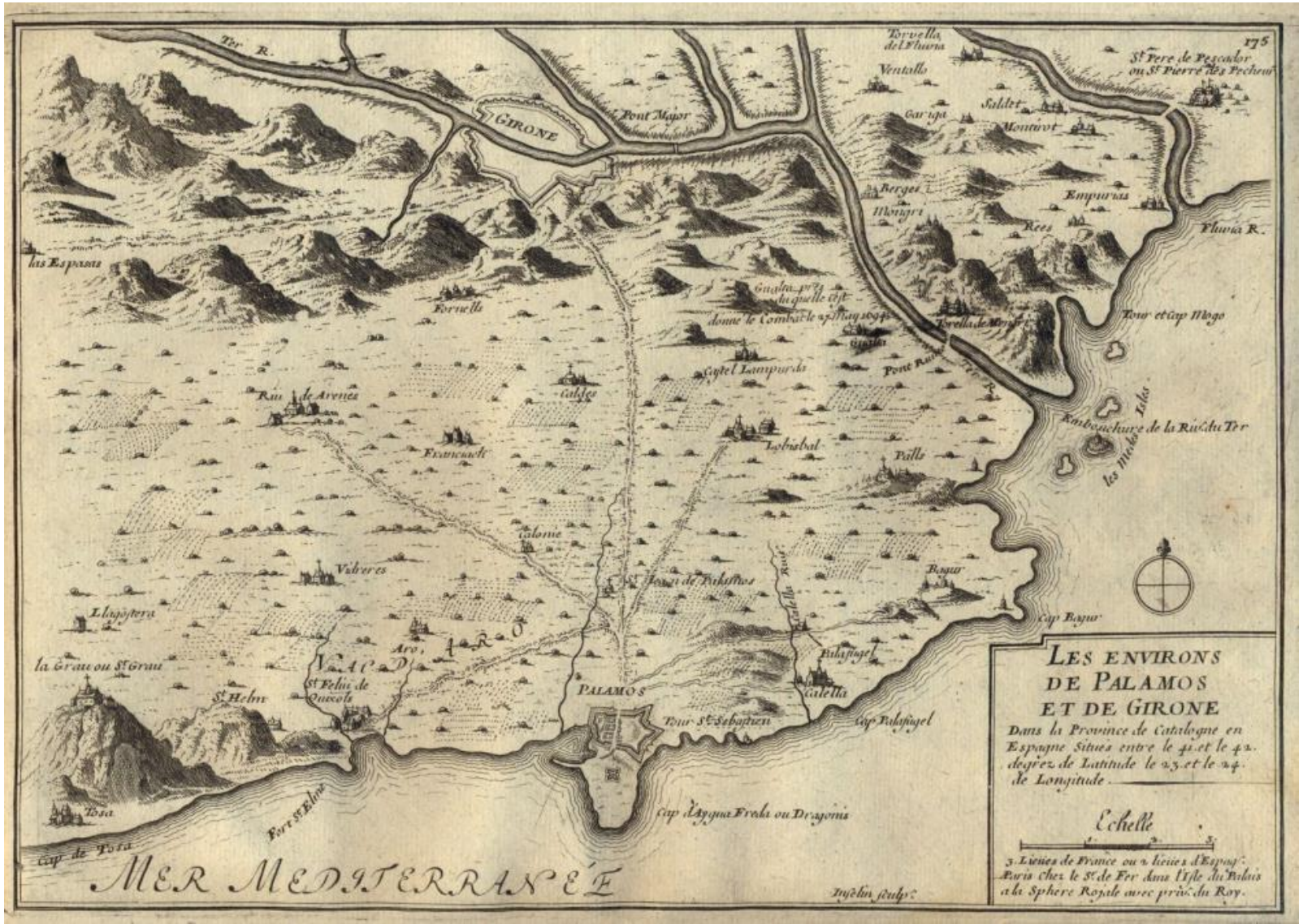

175
Ter R.
GIRONE
Pont Major
Torvella del Fluvia
Ventallo
Garriga
Saldet
Montirot
St Pere de Pescador ou St Pierre des Pecheur
Berges
Mongri
Empurias
Rees
Fluvia R.
las Espasas
Fornells
Tour et Cap Mogo
Castel Lampurda
Pont Rui
Rui de Arenes
Calles
Franciach
Lobisbal
Palls
Embouchure de la Riv. du Ter
les Medes Isles
Calonie
Vidreres
Bagur
Llagostera
Cap Bagur
la Grau ou St Grau
St Helm
St Feliu de Quixols
PALAMOS
Tour St Sebastien
Palafugel
Calella
Cap Palafugel
Tosa
Cap de Tosa
Fort St Elme
Cap d'Aygua Freda ou Dragonis
MER MEDITERRANÉE
LES ENVIRONS DE PALAMOS ET DE GIRONE
Dans la Province de Catalogne en Espagne Situés entre le 41. et le 42. degrez de Latitude le 23. et le 24. de Longitude.
Echelle
3. Lieües de France ou 2 lieües d'Espag.
Paris chez le Sr de Fer dans l'Isle du Palais a la Sphere Royale avec priv. du Roy.
Inselin sculp.

Colom amb "M" i barretines

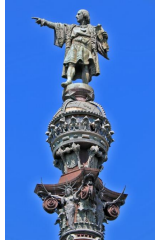

DE INSULIS INVENTIS, 1493 primera carta d'en Colom als reis, de retorn del primer viatge, en la seva traducció al llatí de Leandre Coscó, on el seu cognom és escrit clarament **COLOM**

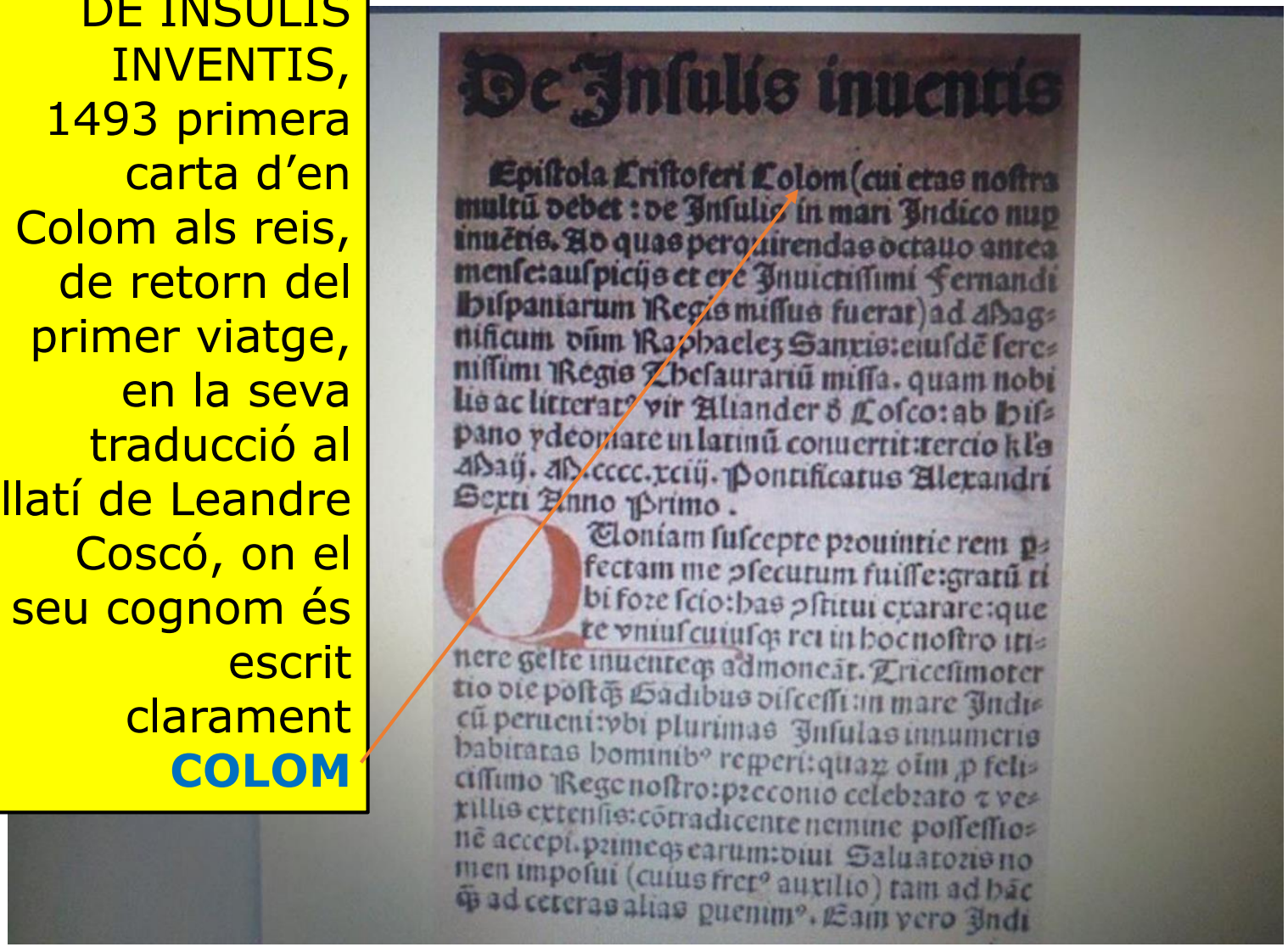

De Insulis inuentis

Epistola Xristoferi Colom (cui eras nostra multū debet: de Insulis in mari Indico nup inuētis. Ad quas perquirendas octauo antea mense: auspicijs et ere Inuictissimi Fernandi Hispaniarum Regis missus fuerat) ad Magnificum dōm Raphaelez Sanxis: eiusdē serenissimi Regis Thesaurariū missa. quam nobilis ac litterat⁹ vir Aliander ō Cosco: ab Hispano ydeomate in latinū conuertit: tercio kl's Maij. M.cccc.xciij. Pontificatus Alexandri Sexti Anno Primo.

Quoniam suscepte prouintie rem perfectam me psecutum fuisse: gratū tibi fore scio: has pstitui exarare: quate vniuscuiusq; rei in hoc nostro itinere gēte inuenteq; admonēat. Tricesimotertio die postq; Gadibus discessi: in mare Indicū peruenī: vbi plurimas Insulas innumeris habitatas hominib⁹ repperi: quaz oīm p felicissimo Rege nostro: pconio celebrato ⁊ vexillis extensis: cōtradicente nemine possessionē accepi. primeq; earum: diui Saluatoris nomen imposui (cuius fret⁹ auxilio) tam ad hāc q; ad ceteras alias quenim⁹. Eam vero Indi

Primers mariners a les noves terres d'Amèrica, amb saravells i barretines, segons el llibre *Americae*, d'En Théodor de Bry, el 1559.

El port de Sevilla

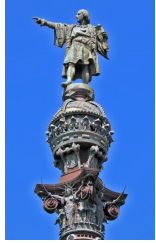

GALIÓ ESPANYOL segons un gravat d'Albert DURËR, on es pot veure la proporció amb un parell dels vaixells que navegaven fins a Sevilla remuntant les aigües del riu Guadalquivir.

Realitat vs. Manipulació?

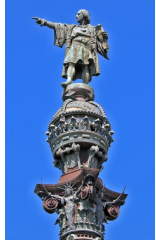

Manipulació en la trama per controlar el comerç amb Amèrica?

PERSONATGES

VESPUCIO
BESPUCHE
DESPUCHE
DESPUCHO
Amérigo DESPUCHE
o Aymeric DESPUIG

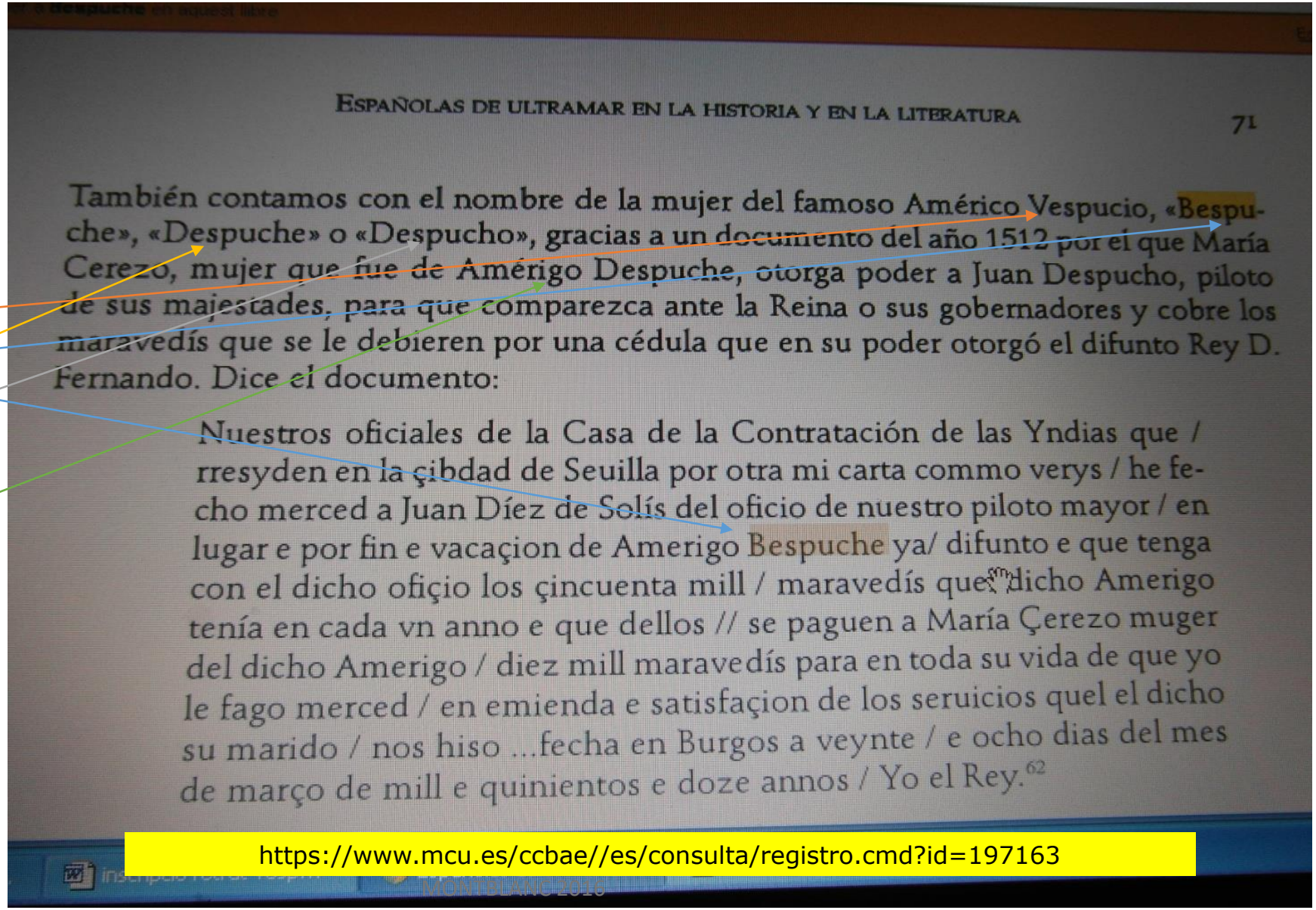

ESPAÑOLAS DE ULTRAMAR EN LA HISTORIA Y EN LA LITERATURA 71

También contamos con el nombre de la mujer del famoso Américo Vespucio, «Bespuche», «Despuche» o «Despucho», gracias a un documento del año 1512 por el que María Cerezo, mujer que fue de Amérigo Despuche, otorga poder a Juan Despucho, piloto de sus majestades, para que comparezca ante la Reina o sus gobernadores y cobre los maravedís que se le debieren por una cédula que en su poder otorgó el difunto Rey D. Fernando. Dice el documento:

Nuestros oficiales de la Casa de la Contratación de las Yndias que / rresyden en la çibdad de Seuilla por otra mi carta commo verys / he fecho merced a Juan Díez de Solís del oficio de nuestro piloto mayor / en lugar e por fin e vacaçion de Amerigo Bespuche ya/ difunto e que tenga con el dicho ofiçio los çincuenta mill / maravedís que dicho Amerigo tenía en cada vn anno e que dellos // se paguen a María Çerezo muger del dicho Amerigo / diez mill maravedís para en toda su vida de que yo le fago merced / en emienda e satisfaçion de los seruicios quel el dicho su marido / nos hiso ...fecha en Burgos a veynte / e ocho dias del mes de março de mill e quinientos e doze annos / Yo el Rey.[62]

https://www.mcu.es/ccbae//es/consulta/registro.cmd?id=197163

Españolas de Ultramar en la historia y en la literatura: Aventureras, madres, soldados, virreinas, gobernadoras, adelantadas, prostitutas, empresarias, monjas, escritoras, criadas. Autor Juan Francisco Maura, Volumen 1 de Colección Parnaso, ISSN 2253-8577 Digitalia Hispánica.

CONCLUSIONS

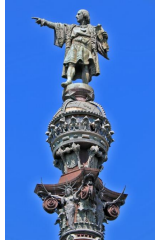

1. **La descoberta del Nou Món**, apareix com **la culminació d'un llarg procés històric de construcció institucional, econòmica i cultural de la nació catalana**.
2. Més enllà del debat sobre la identitat personal de Cristòfor Colom, vet aquí que **Catalunya reunia,** a la fi del segle XV, **les condicions jurídiques, financeres, tècniques i humanes necessàries per concebre i sostenir una empresa oceànica d'aquella magnitud**.
3. En aquest sentit **la catalanitat de la descoberta** no és només una qüestió biogràfica, **és una hipòtesi historiogràfica que cal valorar a la llum del conjunt de les evidències**.
4. En qualsevol cas **l'existència d'un Cristòfor Colom, català**, membre destacat d'un llinatge ben conegut de Barcelona, **amb un perfil biogràfic vinculat a la navegació, al comerç, a la banca i a les institucions més rellevants de la societat catalana a finals del s. XVè**, fora el colofó més versemblant.
5. Els arguments hi són des de 1927. I s'ofereixen amb franquesa per obrir el debat acadèmic.

I SIMPOSI

COLOM
I LA DESCOBERTA D'AMÈRICA

Víctor Cucurull Miralles

victorcucurull52@gmail.com